

Utlåtande 2004:170 RI (Dnr 016-1655/2004)

Näringslivspolitiskt program för Stockholm

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Förslaget till nytt näringslivspolitiskt program för Stockholm godkänns.
2. Stadens nämnder får i uppdrag att genomföra kommunfullmäktiges beslut inom respektive område.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas ge stadens bolag i uppdrag att genomföra kommunfullmäktiges beslut inom respektive område.
4. Stockholms Stadshus AB uppmanas ge styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB i uppdrag att stödja och följa upp genomförandet av programmet.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande under förutsättning av kommunfullmäktiges beslut enligt ovan

Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samverkan med styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB utarbeta riktlinjer för hur kvinnligt företagande ska främjas.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Ärendet

I Stockholms stads budget för 2004 har kommunfullmäktige slagit fast att staden har fem huvuduppdrag:

- Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna
- Bygga bostäder och utveckla Stockholm

- Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad
- Bryta segregationen och fördjupa demokratin
- Ta ansvar för ekonomin.

Det nya näringslivspolitiska programmet ska bidra till att fullgöra uppdraget att skapa förutsättningar för fortsatt utveckling och hållbar tillväxt i staden. Stockholm måste ha en hög tillväxttakt och sysselsättningsgrad för att hushållens disponibla inkomster och stadens samlade skatteintäkter ska kunna öka. Det innebär att en hög tillväxttakt är en förutsättning för att kunna förbättra medborgarnas levnadsstandard och för att staden ska kunna fullgöra sina åtaganden mot invånarna. En hög ekonomisk tillväxt skapar resurser för att förbättra välfärden, att göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad, att bryta segregationen och fördjupa demokratin samt ta ansvar för ekonomin.

Näringslivspolitiska programmet i sammanfattning

Målet för stadens näringslivspolitik är att stockholmsregionen ska utvecklas till Norra Europas mest spännande region. För att kunna uppnå målet måste Stockholm kunna erbjuda goda förutsättningar för att:

- driva och utveckla företag
- lokalisera företag
- starta företag.

Det är viktigt att den växtkraft som finns i regionen tas tillvara och förstärks. Stockholm måste förstärkas som kunskapsstad, IT-metropol, biomedicinskt centrum, designcentrum, evenemangsstad, miljöhuvudstad. Stockholm ska vara en region som erbjuder god livskvalitet och kännetecknas av ekologisk hållbarhet, hög innovationstakt, rättvisa, mångfald och modernitet. Stockholm ska vara en plats där människor vill leva och bo. Här finns livskvalitén, det går bra att kombinera arbete, familj och fritid. Ambitionen är att utveckla Stockholm till Norra Europas mest spännande och attraktiva region.

I programmet fastslås stadens roll och uppgifter i näringspolitiken. Stadens näringspolitiska uppgifter föreslås utgöras av att

- tillhandahålla en serviceinriktad kommunal organisation
- tillhandahålla välfungerande infrastruktur
- utveckla och förstärka nätverk
- marknadsföra Stockholm.

Med infrastruktur avses transportsystem, högre utbildning och forskning, informationsteknik samt bostäder och livsmiljö. Utifrån stadens näringspolitiska

ka uppgifter föreslås mål och strategier för områdena service, transportsystem, utbildning och forskning, informationsteknik, bostäder och livsmiljö, nätverk och marknadsföring.

Programförslaget avslutas med en beskrivning av stadens näringspolitiska organisation. Budskapet är att näringspolitik inte endast är en fråga för Stockholms Näringslivskontor AB, utan för alla nämnder och styrelser som har kontakter med näringslivet.

Ärendet har behandlats i styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB som beslutade att i huvudsak godkänna inriktningen i nytt näringslivspolitiskt program för Stockholm 2004-2006, samt att därutöver tillföra programmet följande: det är väsentligt att alla medborgares kreativitet tas tillvara och staden ska stimulera även kvinnors företagande. Det är också väsentligt att vi tillvaratar möjligheterna med tillväxten som finns i våra östliga grannländer. Staden ska åstadkomma samverkan och kraftsamling i Östersjö-regionen (södra Finland, S:t Petersburg och Baltikum). Därutöver beslutade styrelsen att överlämna ärendet till kommunfullmäktige för behandling och att föreslå kommunfullmäktige att uppdra till samtliga nämnder och bolagsstyrelser att genomföra programmet och uppdra till Stockholms Näringslivskontor AB att stödja och följa upp genomförandet.

Remisser

Förslaget till nytt näringslivspolitiskt program för Stockholm 2004-2006 har remitterats till stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna i Spånga-Tensta, Älvsjö och Maria-Gamla stan, Stockholms Stadshus AB, Handelskammaren i Stockholm, Svenskt Näringsliv, Företagarna Stockholms län och Länsarbetsnämnden.

Samtliga remissinstanser påtalar vikten av god kommunal service samt att regionens vägnät och kollektivtrafik måste förbättras. De instämmer även i målet om att stockholmsregionen ska vara en av världens ledande kunskaps- och forskningsplatser. Ett ökat bostadsbyggande nämns av flertalet remissinstanser som en av de viktigare tillväxtfaktorerna. Flera instanser nämner det goda samarbete de redan idag har med näringslivskontoret i olika projekt, exempelvis Söderortsvisionen och näringslivsarbetet ute i stadsdelarna. Stadsdelsförvaltningarna betonar vikten av ett lokalt perspektiv och god kommunal service såsom snabb handläggning och att skolorna, barnomsorgen och städningen håller allra högsta kvalitet. Gatu- och fastighetsnämnden ställer sig bakom merparten av förslagen, men är tveksam till ytterligare ett av fullmäkti-

ge beslutat program med nya mål och strategier. De skulle hellre se att förslagen inarbetades i budgeten och att uppföljningen sker på sedvanligt sätt av stadens centrala organ.

De externa remissinstanserna påtalar vikten av att förslagen verkligen genomförs. De är positiva till att de bjudits in till samtal om programmet och att många av deras ståndpunkter har beaktats.

Mina synpunkter

Stockholm är en bra stad, även för näringslivet. Här finns framstående forsknings- och utbildningsinstitutioner, välutvecklade telekommunikationer, effektiv kommunal service, arbetskraft med goda språkkunskaper och många mötesplatser för nationella och internationella företag. Stockholm är navet i Sverige för flyg-, färje- och järnvägsförbindelser och knutpunkt för ledande verksamheter inom politik, förvaltning och näringsliv. Staden erbjuder en mycket god livsmiljö och bra offentlig service, vilket sammantaget ger bra livskvalité åt oss som lever i världens vackraste huvudstadsregion. Insatser sker för att säkerställa Stockholms utveckling till en ekologiskt hållbar storstad.

Stockholmsregionen är angelägen om ekonomisk förnyelse och utveckling i hela landet. Jag ser dock inget motsatsförhållande i att Stockholm växer. För att klara konkurrensen med de främsta städerna i Europa måste Stockholm kunna erbjuda ett konkurrenskraftigt företagsklimat. När stora företag ska göra investeringar så konkurrerar inte Stockholm-Mälarenregionen främst med andra regioner i landet. Vi konkurrerar huvudsakligen med Frankfurt, Hamburg, Helsingfors, Köpenhamn och St Petersburg samt med mångmiljonstäder i USA och Asien.

I stockholmsregionen bor en femtedel av landets befolkning och genererar en fjärdedel av landets bruttonationalprodukt. Stockholm bidrar också på andra sätt till landets välstånd. Nära hälften av alla anställda i företag och organisationer som har Stockholm som registrerad hemvist finns i enheter eller arbetsställen utanför Stockholms län. Det finns också en stark tendens att näringar med hög specialisering vilka utvecklas i regionen sprider och etablerar sig i andra delar av landet.

Ofta brukar infrastrukturens standard, skattesystemens och regelverkens utformning, arbetsmarknadens funktionssätt och tillgången på utbildning och forskning framhållas som betydelsefulla faktorer för näringslivets utveckling. Många av dessa faktorer råder inte staden själv över utan är beroende av statsmakternas agerande. Inom flera områden verkar staden för att statsmak-

terna skall öka satsningarna i regionen. Det gäller exempelvis ökade resurser till infrastruktur och högre utbildning och forskning. Staden verkar också för att statsmakterna skall genomföra förenklingar i regelverken.

Näringslivet har också ett stort ansvar. Samverkan utvecklas positivt, vilket ger ökade förutsättningar för att använda vår gemensamma kraft för stadens och näringslivets utveckling. Jag vill särskilt peka på vikten av samverkan kring arbetsplatsförlagd utbildning, vilken ger eleverna värdefulla kontakter med arbetslivet och ökar näringslivets möjligheter rekrytera medarbetare. Stadens egen verksamhet ska arbeta aktivt med detta för att bli ett föredöme.

Staden har självklart viktiga uppdrag i arbetet med att förbättra företagsklimatet. Höga krav ställs på stadens näringslivsarbete. Staden måste i nära samarbete med övriga kommuner i regionen förbättra klimatet inom de områden som staden själv kan påverka. Stockholm - Mälardalen utvecklas alltmer till en gemensam arbets- och bostadsmarknad och samarbetet över kommungränserna är därmed en förutsättning för att staden skall kunna utföra sina näringspolitiska uppgifter effektivt.

Nytt näringslivspolitiskt program för Stockholm 2004-2006

Utgångspunkten för förslaget till nytt näringslivspolitiskt program är att en framgångsrik kommunal näringspolitik förutsätter att det är en fråga inte endast för Stockholms Näringslivskontor AB utan för alla nämnder och bolagsstyrelser som har kontakter med näringslivet. Dagligen fattas beslut i stadens olika verksamheter som påverkar Stockholms attraktivitet som etableringsort för företag. Det ställer krav på att riktlinjerna för stadens näringslivsarbete läggs fast med definierade mål och strategier. I detta perspektiv ska det nya näringspolitiska programmet ses.

I förslaget till näringslivsprogrammet läggs stadens uppgifter, mål och strategier för näringspolitiken fast. Den grundläggande uppgift som staden har gentemot näringslivet är att tillhandahålla en serviceinriktad kommunal organisation. Det är nödvändigt att staden kan garantera näringslivet en god service i de dagliga kontakterna för att stadens övriga näringspolitiska strategier skall vara trovärdiga. Jag vill därför understryka att samtliga nämnder och bolag som har kontakter med näringslivet har ett ansvar för att genomföra programmet.

Det är väsentligt att alla medborgares kreativitet och vilja att satsa på företagande tas tillvara. Kvinnor är i dagsläget kraftigt underrepresenterade både vad gäller andelen som startar och driver nya företag. Staden ska därför satsa på att stimulera kvinnors företagande. Det näringslivspolitiska arbetet måste,

som näringslivskontorets styrelse yttrat, på detta område kompletteras och förtydligas. Jag lämnar detta uppdrag till stadsledningskontoret och styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB.

Jag vill också understryka vikten av en väl fungerande och utbyggd infrastruktur. Det måste finnas ett fungerande transportsystem, välutvecklade telekommunikationer, god tillgång till högre utbildning och forskning, bostäder och en god livsmiljö. I staden pågår ett intensivt arbete med att komma till rätta med bristerna i infrastrukturen, inte minst av infrastrukturen för kollektivtrafik. Ett försök med miljöavgifter införs för att få trafiken att flyta bättre samt för att förbättra miljön för oss som lever i staden. Även bostadsbyggandet ökar kraftfullt de kommande åren. Dessa investeringar är viktiga för att Stockholms växtkraft ska kunna tas tillvara.

Det är också viktigt att staden bidrar till att skapa arenor och mötesplatser. Staden har varit drivande i arbetet med att etablera och utveckla en mötesplats för IT-branschen i Kista samt etablera en arena för aktörerna inom biomedicin och bioteknik och samverka med aktörerna inom besöksnäringen. Staden ska vidareutveckla dessa samarbeten tillsammans med ytterligare några branscher, i första hand mode/design, miljöteknik och upplevelseindustrin.

Företags lokaliseringsbeslut bestäms i hög utsträckning av företagarnas uppfattningar om olika etableringsalternativs fördelar och nackdelar. Den internationella kännedomen om Stockholm är relativt dålig. Det händer också att regionen förknippas med en del uppfattningar och värderingar som inte överensstämmer med verkligheten.

För att klara konkurrensen med andra regioner i Europa måste Stockholms fördelar som etablerings- och besöksort göras kända, bl.a. genom marknadsföring. Dessa insatser genomförs främst internationellt, men det är också viktigt med förstärkt kommunikation mot nationella och regionala målgrupper. Det är centralt att nationellt lyfta fram stockholmsregionens roll som huvudstad och motor för hållbar tillväxt i hela landet.

Jag anser också att staden måste satsa mer på internationell marknadsföring för att Stockholm ska klara konkurrensen med andra framstående städer i Europa. Det är viktigt att då fokusera insatserna och åtgärderna inom ett antal områden. Det är också väsentligt att vi tillvaratar möjligheterna till samverkan med våra östliga grannländer.

För att skapa förutsättningar för samordning och kraftsamling har stadens näringslivs-, besöks- och marknadsföringsarbete samlats i Stockholms Näringslivskontor AB.

Det är glädjande att kunna konstatera att förslaget till nytt näringslivsprogram har visats stort intresse och engagemang. Liksom många remissinstanser

är jag positiv till programmet och anser att det skapar goda förutsättningar för kraftsamling och fokusering på hållbar tillväxt samt näringslivsfrågor i staden.

Jag vill understryka att det åligger alla nämnder och bolag som har kontakter med näringslivet att ta ansvar för att programmet genomförs. Stockholms Näringslivskontor AB har ett viktigt uppdrag i att stödja och följa upp stadens nämnders och bolagsstyrelserns arbete i denna riktning.

Det räcker dock inte med stadens engagemang, det krävs gemensamma insatser av många för att utveckla och manifestera stockholmsregionen. Landstinget, kommunerna i regionen, staten och EU är viktiga aktörer. Näringslivets investeringar och marknadsföringsinsatser spelar en avgörande roll för regionens utveckling och profilering. Stockholmsmötet i Stadshuset i juni 2004 syftade till att fördjupa samverkan. Mötet följs nu upp. Ett nytt möte sker den 2 juni 2005. Jag ser detta och det nu presenterade programförslaget som ett viktigt avstamp för det gemensamma arbetet med att göra Stockholm till Norra Europas mest spännande region att bo, verka och leva i!

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. i huvudsak godkänna föredragande borgarråds förslag till beslut
2. föreslå kommunstyrelsen att utarbeta en upphandlingspolicy för Stockholms stad där inriktningen är att kommunal verksamhet förutom myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner upphandlas i konkurrens eller erbjuds medborgarna genom pengsystem
3. därutöver anföras.

Det var en stad på frammarsch som den socialdemokratiskt ledda vänstermajoriteten tog över i Stockholm efter valet 2002. Socialbidragsberoendet hade under de föregående åren minskat med nära 50 procent och arbetslösheten med 40 procent. Inte på 25 år har bostadsbyggandet varit så omfattande som 2002.

Idag är bilden en helt annan. Genom sin skattechock har socialdemokraterna kraftigt försämrat Stockholms möjligheter att växa. Ansvar för detta faller tungt på den politik den nuvarande socialdemokratiskt ledda majoriteten för. På område efter område tagit beslut som är direkt tillväxtfientliga. Utöver skattechocken så har man höjt avgifter för småföretagen, återinfört p-terrorn, minskat bostadsbyggandet och planerar nu för att införa biltullar. Till detta kommer majoritetens planer på att lägga ned flyget på Bromma samt den socialdemokratiska regeringens förslag om att ytterligare straff-

beskatta stockholmarna via det interkommunala utjämnningssystemet - detta trots att regionen redan betalar 16 miljarder kronor varje år till andra kommuner och landsting.

Sett ur detta perspektiv borde arbetet med att åter få Stockholm att växa vara högst upp på den politiska dagordningen. Näringslivet måste vårdas för att säkerställa välståndet för stockholmarna, men dagens allvarliga situation är väsensskild från de löften och målsättningar som socialdemokraternas så stolt flaggade med före valet 2002. Till raden av svikna löften angående biltullar, bostäder, förskolegrupper och friskolor kan vi lägga ytterligare ett – det svikna löftet om ett växande Stockholm med minskade klyftor.

Det allvarliga läget kräver en ny politik för ett Stockholm som växer. Vi är beredda att ta Stockholm ur krisen genom att stödja i princip samtliga av Småföretagardelegationens förslag. Vi uppmanar samtidigt socialdemokraterna att överge sin tillväxtfientliga politik och säga ja till näringslivets förslag. Menar socialdemokraterna allvar med allt tal om tillväxt måste de agera i dessa frågor.

Stockholms Näringslivskontor AB (SNK) har potentialen att vara en viktig del i arbetet med att främja företagande och tillväxt i Stockholm. Men bilden av Stockholm som företagastad skapas i hög utsträckning av näringslivets erfarenheter från de dagliga kontakterna med staden. Detta innebär att näringslivsarbete inte endast är en uppgift för bolaget utan för samtliga nämnder i staden. Näringslivsperspektivet måste genomsyra stadens alla verksamheter och även stadens personal bör utbildas i företagandets villkor.

Det är särskilt viktigt att främja de många enmans- och fåmansföretag som är unika för Stockholm. Det måste vara en central uppgift för bolaget att stödja inte minst småföretagare - i många fall invandrarföretagare - som driver små egna företag och affärer. Därför vill vi att arbetet med att förenkla det regel- och avgiftssystem som Stockholms småföretagare har att möta intensifieras.

Även den offentliga tjänstesektorn förtjänar en större uppmärksamhet. Det är viktigt att staden även stödjer och bevakar företag som säljer tjänster till den offentliga sektorn. Fristående aktörer inom förskola, skola och äldreomsorg är viktiga för staden och konkurrensen bidrar dessutom till att stadens verksamheter som helhet präglas av mångfald och god kvalitet. Därför vill vi att all verksamhet i Stockholms stad utom myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner skall upphandlas i konkurrens. Vi vill också ge stadens medarbetare möjlighet att knoppa av verksamhet och driva den i enskild regi.

Stadens satsning på att marknadsföra Stockholm internationellt som etablerings- och besöksort ska fortsätta. Vi välkomnar därför de ansatser till ett samlat näringslivs- och marknadsföringsarbete i Stockholm som nu gått in i ett nytt skede till följd av den nya organisationen. Inte minst inom marknadsföringsarbetet är det viktigt att för att öka effekten av stadens medel söka medfinansiering från berörda delar av näringslivet. Inriktningen är att stadens internationella marknadsföringsinsatser skall utgå från och grundas på ett antal för staden strategiska områden och branscher; TIME (Telecom, Information, Media och Entertainment), medicin, finanssektor, miljöteknik och bio-

teknik. Ett vidgat TIME begrepp som även innehåller mode och design bör användas i större utsträckning.

Vikten av att samling sker kring att Stockholm stad är landets tillväxtmotor nummer ett kan inte nog understrykas. Denna samling är nödvändig i ett läge med en allt hårdare internationell konkurrens. Därför måste staden även söka påverka den socialdemokratiska regeringens politik. Skatterna måste sänkas så att fler kan leva på sin lön. Åtgärder måste till för att få fler i arbete och minska bidragsberoendet. Den förtida avvecklingen av kärnkraften måste stoppas så att hushåll och företag kan få el till vettiga priser. Regelförenkling måste till för att underlätta för inte minst landets många mindre företag. Infrastrukturen måste förbättras, samtidigt som skolan åter får ett fokus på kunskaper. På samtliga dessa områden leder regeringens politik snarare åt fel än åt rätt håll. Staden bör därför söka uppmana en bättre politik för företagande, kunskap och tillväxt i hela Sverige.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Viviann Gunnarsson* (mp) enligt följande.

Miljöpartiet tycker att det är positivt och viktigt att satsa på näringslivet av många skäl; bland annat för att gynna småföretag, utveckla hållbar tillväxt, öka kunskap och skapa mångfald på arbetsmarknaden. Vi anser däremot inte att det i nuläget är en prioriterad uppgift för Stockholms stad med ökade satsningar på den internationella marknadsföringen. Att lägga kraft, tid och pengar på en sådan satsning känner vi tveksamhet till särskilt som vi ännu inte har haft möjlighet att följa upp den nya näringslivsorganisationen.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Förslaget till nytt näringslivspolitiskt program för Stockholm godkänns.
2. Stadens nämnder får i uppdrag att genomföra kommunfullmäktiges beslut inom respektive område.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas ge stadens bolag i uppdrag att genomföra kommunfullmäktiges beslut inom respektive område.
4. Stockholms Stadshus AB uppmanas ge styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB i uppdrag att stödja och följa upp genomförandet av programmet.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande under förutsättning av kommunfullmäktiges beslut enligt ovan

Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samverkan med styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB utarbeta riktlinjer för hur kvinnligt företagande ska främjas.

Stockholm den 10 november 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Rolf Könberg* (alla m), *Ann-Katrin Åslund* och *Ulf Fridebäck* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Christopher Ödmann* (mp) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Bakgrund

På kommunfullmäktiges uppdrag har Stockholms Näringslivskontor AB utarbetat ett förslag till nytt näringslivspolitiskt program för Stockholm 2004-2006. Programmet syftar framför allt till att lägga fast mål och strategier för hur staden kan förbättra förutsättningarna för näringslivet i Stockholm, *bilaga 2*.

Stockholms Näringslivskontor AB beslöt den 16 mars 2004

- att i huvudsak godkänna förslaget till nytt näringslivspolitiskt program för Stockholm 2004 – 2006.
- att därutöver tillföra programmet följande
Det är väsentligt att alla medborgares kreativitet tas tillvara och staden ska stimulera även kvinnors företagande. Det är också väsentligt att vi tillvaratar möjligheterna med tillväxten som finns i våra östliga grannländer. Vi ska åstadkomma samverkan och kraftsamling i Östersjöregionen (södra Finland, S:t Petersburg och Baltikum).
- att föreslå kommunfullmäktige att godkänna förslaget till nytt näringslivspolitiskt program och att uppdra till samtliga nämnder och anmoda Stockholms Stadshus AB att genomföra programmet.
- att föreslå kommunfullmäktige att uppdra till Stockholms Näringslivskontor AB att stödja och följa upp genomförandet av programmet.

Reservation anfördes av *Mats Rudin m fl* (m), *Ragnar Persson* (fp), *Johan Davidsson* (kd), *bilaga 1*.

Näringslivskontorets tjänsteutlåtande av den 18 februari 2004 är av följande lydelse.

Sammanfattning

På Kommunfullmäktiges uppdrag har Stockholms Näringslivskontor AB utarbetat ett förslag till nytt näringspolitiskt program för Stockholm 2004-2006. Stockholms Näringslivskontor AB föreslår att styrelsen godkänner förslaget till näringspolitiskt program och därefter föreslår kommunfullmäktige att godkänna programmet och uppdra till nämnder och bolag att genomföra programmet. Bolaget föreslår också att Stockholms Näringslivskontor AB ska ges i uppdrag att stödja och följa upp genomförandet av programmet.

Bakgrund

På Kommunfullmäktiges uppdrag har Stockholms Näringslivskontor AB utarbetat ett förslag till nytt näringspolitiskt program för Stockholm 2004-2006. Programmet syftar framför allt till att lägga fast mål och strategier för hur staden kan förbättra förutsättningarna för företagande i Stockholm.

Förslag till näringspolitiskt program

Förslaget till näringspolitiskt program inleds med att utgångspunkterna för stadens näringspolitik presenteras och med en nulägesbeskrivning av Stockholmregionen som företagsplats.

Målet för stadens näringspolitik är att Stockholm ska utvecklas till Norra Europas ledande tillväxtregion. För att kunna uppnå målet måste Stockholm kunna erbjuda goda förutsättningar för att:

- driva och utveckla företag
- lokalisera företag
- starta företag.

Ambitionen är att utveckla Stockholm till norra Europas mest spännande och attraktiva region.

I program fastslås vidare stadens roll och uppgifter i näringspolitiken. Stadens näringspolitiska uppgifter föreslås utgöras av att:

- tillhandahålla en serviceinriktad kommunal organisation
- tillhandahålla välfungerande infrastruktur
- utveckla och förstärka nätverk
- marknadsföra Stockholm.

Med infrastruktur avses transportsystem, högre utbildning och forskning, informationsteknik samt bostäder och livsmiljö. Utifrån stadens näringspolitiska uppgifter föreslås mål och strategier för områdena; service, transportsystem, utbildning och forskning, informationsteknik, bostäder och livsmiljö, nätverk och marknadsföring.

Programförslaget avslutas med en beskrivning av stadens näringspolitiska organisation. Budskapet är att näringspolitik inte endast är en fråga för Stockholms Näringslivskontor AB, utan för alla nämnder och bolag som har kontakter med näringslivet.

Näringslivskontorets synpunkter

Stockholms Näringslivskontor AB föreslår att styrelsen godkänner förslaget till näringspolitiskt program och därefter föreslår kommunfullmäktige att godkänna programmet och uppdra till nämnder och bolag att genomföra programmet. Kontoret föreslår också att Stockholms Näringslivskontor ska ges i uppdrag att stödja och följa upp genomförandet av programmet.

REMISSER

Förslaget till nytt näringslivspolitiskt program för Stockholm 2004-2006 har remitterats till stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna i Spånga-Tensta, Älvsjö och Maria-Gamla stan, Stockholms Stadshus AB, Handelskammaren i Stockholm, Svenskt Näringsliv, Företagarna Stockholms län och Länsarbetsnämnden.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 12 augusti 2004 att överlämna och återopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Lotta Edholm* (fp), *Bengt Gunnar Herrström* (fp), *Mats G. Nilsson* (m), *Joakim Larsson* (m), *Ingvar Snees* (m) och *Kerstin Ros-sipal* (kd), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Cecilia Obermüller* (mp), bilaga 1.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande av den 2 juni 2004 är i huvudsak av följande betydelse:

Kontoret beskriver i Vision STOCKHOLM 2030 de långsiktiga tillväxtförutsättningarna för staden och dess omvärld. Utgångspunkt för visionen är att Stockholm skall nå en position som en av Europas mest spännande städer, en framgångsrik storstad som hävdar sig väl i den internationella konkurrensen. Därmed konstateras att Stockholm vill och kommer att växa.

Med kanske 150 000 fler Stockholmare om trettio år behövs bostäder, arbetsplatser, kommersiell och offentlig service och snabba bekväma kommunikationer. Stockholmarena behöver tillgång till rekreationsområden och mötesplatser och hela staden behöver försörjas med varor liksom värme, el, vatten, avlopp mm. Genom kommunal planering och genomförandemedverkan skall ges förutsättningar för att dessa behov kan tillgodoses. Stadsbyggnadsnämnden har därför en viktig roll för tillkomsten av den infrastruktur som blir en förutsättning för en positiv utveckling av Stockholmsregionens näringsliv och därmed välfärd för framtidens stockholmare.

Nämnden medverkar direkt i stadens näringspolitiska uppgifter som de beskrivs i programmet d.v.s. genom att tillhandahålla en gentemot näringslivet serviceinriktad organisation och en välfungerade infrastruktur. Under senare år har bl.a. ambitionerna varit höga att snabba upp detaljplane- och bygglovprocesserna. Kontoret har genom samarbete med näringsliv, universitet/högskolor och grannkommuner särskilt ägnat sig åt utvecklingen av Kista Science City och tillkomst av Stockholm Biocenter och åt

Söderortsvisionen. Under de närmaste åren kommer nämnden ha ett starkt fokus på att få fram planer för ett väsentligt ökat bostadsbyggande.

Kontakterna med näringslivet, särskilt med företag inom byggsektorn och inom fastighetsbranschen sker kontinuerligt och i samverkan med näringslivskontoret och gatu- och fastighetskontoret.

Sammantaget kan konstateras att förslaget till näringspolitiskt program 2004-2006 med redovisade mål och strategier och rollfördelning mycket väl överensstämmer med stadsbyggnadsnämndens verksamhetsinriktning och näringserviceambitioner.

I programmet tas upp behovet av att öka tillgängligheten i stadens organisation. Det skall vara enkelt för företagare att komma i kontakt med rätt instans och tjänsteman inom staden. För företag som är osäkra på vart de skall vända sig i olika frågor tillhandahåller staden genom näringslivskontoret en lotsfunktion. Stadsdelsnämnderna skall också fungera som lotsar för de lokala företagen. Näringslivskontoret ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden vidareutveckla denna service till en "web-lots". Kontoret anser det viktigt att denna servicefunktion nu kommer igång och är berett att medverka i föreslaget utvecklingsarbete.

Stadsbyggnadskontoret deltar i flera EU-projekt med inriktning på utveckling och samarbete inom Baltic Sea Region. (Baltic Palette, Metropolitan Areas + PolyMetrex) De handlar bl a om regional positionering och profilering på europeisk nivå och hur storstadsregioner i norra Europa framgångsrikt skall kunna konkurrera med det dominerande tillväxtområdet i Västeuropa och områden i USA och Asien. Kontoret kan konstatera att det finns en mycket stark tillväxtpotential i våra östra grannländer. En kraftsamling i samverkan mellan Stockholm-Mälarenregionen, S:t Petersburg och storstadsregionerna i södra Finland och i Balticum har förutsättningar att skapa en mycket stark tillväxtregion. Kontoret förslår att detta tydliggörs i det näringslivspolitiska programmet.

Utbildningsnämnden beslöt den 14 juni 2004 att delvis godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som remissvar avseende nytt näringslivsprogram för Stockholm 2004-2006 samt att därutöver anföra:

Nämnden anser att förvaltningens tjänsteutlåtande inte är heltäckande. Nämnden avser att återkomma med politiska synpunkter i den kommuncentrala behandlingen av det Näringslivspolitiska programmet för 2004 - 2006.

Reservation anfördes av *Jan Björklund m fl* (fp), *Mikael Söderlund m fl* (m), *Jonas Vikman* (kd), bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 28 maj 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen avser att endast kommentera de områden som berör egen verksamhet i förslaget till nytt Näringslivspolitiskt program för Stockholm 2004-2006.

Förslaget till näringspolitiskt program kan innebära:

- för vuxenutbildningens del att yrkesutbildningar ges inom lokala näringslivets bristyrken i samarbete med näringslivet.
- att de som tidigare invandrat genom kompetensutveckling får en bättre chans på arbetsmarknaden och därmed kan bidragsberoende och segregering avseende denna grupp minska. I detta sammanhang kan högutbildade invandrare ges bra möjlighet till nyttjande av sina högre studier genom att effektiva kompletteringsmöjligheter till motsvarande svensk utbildningsnivå erbjuds.
- att genom validering av kompetenser inom alla yrkesområden skulle tillgängligheten öka och ge möjlighet för flera att komma in på såväl högskola som arbetsmarknad.
- för gymnasieskolans del skulle att entreprenörskap genomsyra verksamheten. Det kan vara allt från deltagande i Ung Företagsamhets företag i skolan, till förändrat arbetssätt så att entreprenörskap får tränas i ordinarie undervisning.

Samarbetet med näringslivet är viktigt för morgondagens utbildningar. Alla undervisningsformer får genom detta program större kontaktytor med näringslivet vilket är positivt för verksamheten. Behovet av praktikplatser och platser för arbetsplatsförlagd utbildning är mycket stort.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 4 maj 2004 att i huvudsak godkänna kontorets förslag till beslut samt att därutöver anförda följande.

Nämnden ser mycket positivt på att stadens insatser för näringslivet och tillväxten utvecklas och att ett näringspolitiskt program tas fram.

I arbetet med att förverkliga detta är det viktigt att kommunfullmäktige och kommunstyrelsen klargör vilket ansvar olika nämnder och styrelser har för genomförandet samt vid behov ger resurser för detta. Vi ser, liksom förvaltningen, svårigheter med många olika program, inte minst i förhållande till budgeten. Detta bör övervägas i det fortsatta beredningsarbetet med SPO samt i utvecklingen av ILS.

Nämnden konstaterar att de tecken på ljusning i konjunkturen som kunde skönjas i slutet av 2003 har förstärkts under årets första tre månader. En ökning av antalet nystartade företag, en minskning av antalet företagskonkurser och en fortsatt befolkningstillväxt hör till de positiva inslagen i utvecklingen.

Nämnden konstaterar att detta ställer ökade krav på stadens insatser för näringslivet, transporterna och boendet.

En annan fråga som flera förvaltningar redan arbetat med är nämnden angelägen om att återkomma till. Den rör mark och planprojekt för arbetsplatser/områden i staden. Det gäller både nya, utbyggda sådana områden samt att värna de 30- tal arbetsområden som redan finns. Dessa områden ska värnas och utvecklas då de är nödvändiga för fortsatt tillväxt, för att få en fungerande stad. Tillväxten med flera invånare och mer omfattande näringsliv ställer ökade krav. Transporterna till/från arbetsplatserna måste fungera på ett smidigt sätt. Service för småföretag med t ex IT, tele, bokföring är andra viktiga förutsättningar. Det kan ibland vara svårt att förena bostadsbehoven med företagsamhetens behov av mark och lokaler.

Nämnden är angelägen om fortsatt arbete med företagsområden, att alla berörda nämnder och styrelser kraftsamlar kring dessa områden och återkommer med förslag som värnar och förbättrar dessa. Arbetet bör bedrivas i nära samverkan med näringslivet och fackliga organisationer samt Landstinget.

Fortsatt kraftfullt bostadsbyggande är avgörande för Stockholms möjligheter till tillväxt. Tillgången på arbetskraft hänger nära samman med om staden kan erbjuda bostäder och en god livsmiljö – vilken även lockar besökare. Bostadsbyggandet under förra majoriteten har varit eftersatt varför bostadsbristen är stor, inte minst är det stor brist på hyresrätter till rimliga hyresnivåer.

En god miljö är ett mycket stort värde i staden och bidrar till att öka stadens attraktivitet för invånare, turister och besökare. I ett näringspolitiskt program bör uppmärksammas det stora värdet av ren luft, badbart vatten, rena landområden och stora naturområden i närheten av centrala staden. En god miljö och höga naturvärden gör det lättare att locka företag till Stockholm och för befintliga företag att attrahera och behålla spets-kompetens. Stadens offensiva miljöpolitik gör också att företag miljöanpassar sig och därmed får en konkurrensfördel på internationella marknader.

Reservation anfördes av *Sten Nordin* (m), *Ulf Fridebäck* (fp) och *Björn Nyström* (kd), bilaga 1.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande av den 5 maj 2004 är av i huvudsak följande lydelse.

I stadens budget är det ett tydligt mål att bygga bostäder och utveckla Stockholm. Kommunfullmäktiges prioriterade inriktningar härvidlag är följande.

- Nya bostäder som alla kan efterfråga skall byggas.

- Staden skall verka för en väl fungerande arbetsmarknad, goda förutsättningar för näringslivet, utveckling av trafiksystemen samt att regionens betydelse stärks.

Inom staden pågår en rad aktiviteter för att nå dessa övergripande mål. I enlighet med gällande kommuncentrala direktiv redovisas i respektive nämnds verksamhetsplan inriktningsmål, generella åtaganden mm.

Gatu- och fastighetsnämnden har i beslutet¹ om sina inriktningsmål och generella åtaganden i VP 2004 främst prioriterat fullmäktiges bostadsmål och skötsel och utveckling av stadens trafiksystem.

Gatu- och fastighetsnämndens verksamhetsspecifika inriktningsmål är följande.

- Skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande, bidra till stadens arbete med att hålla ner boendekostnaderna i nyproducerade bostäder samt bidra till en god framkomlighet i en ren och trygg stad.
- Tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för stadens verksamheter samt förvalta och förädla de fastigheter som staden äger.

Nämndens generella åtaganden är att

- medverka till att de av kommunfullmäktige angivna bostadsmålen nås
- svara för drift, underhåll, nyanläggning/ombyggnad och utveckling av stadens trafiksystem på ett sådant sätt att framkomligheten, tillgängligheten, trafiksäkerheten och trafikmiljön förbättras samt att bidra till ökad trygghet
- förvalta och förädla stadens förvaltningsbyggnader, barnstugor, sjukhem, kulturlokaler, kommersiella lokaler samt lantegendomar enligt intentionerna i kommunfullmäktiges budget.

Under rubriken Fungerande näringsliv och arbetsmarknad anges i verksamhetsprogrammet bl a följande.

För sysselsättningen och för utvecklingen i staden är ett livskraftigt näringsliv en förutsättning. Inom nämndens ansvarsområden är det därför viktigt att gynnsamma förutsättningar ges bl.a. genom att tillhandahålla byggbar mark till företag som vill etablera sig eller utvecklas och att dess behov av en god infrastruktur tillgodoses.

Nämnden har en nyckelroll genom att tillhandahålla mark till företag som vill etablera sig och utvecklas. En kraftfull utveckling pågår trots konjunkturavmattning. Nya arbetsplatser växer framförallt fram i Kista och i Hjorthagen - Värtan.

Nämnden har fått i uppdrag att i samarbete med övriga berörda nämnder utarbeta en långsiktig strategi för stadens företagsområden. En viktig del i detta arbete är de förvaltningsövergripande kontakter som redan i dag sker rörande ny-

---

¹ GFN 2003-11-04

etableringar i staden. Härutöver sker en årlig revidering av katalogen över mark och planprojekt för arbetsplatser i Stockholms stad i samarbete med näringslivskontoret och stadsbyggnadskontoret.

I bilaga 3 redovisas samtliga arbetsplatsprojekt. Av dessa är utbyggnaden av Kista det största med delprojekten Kista Science City, Kista Science Tower och Kista Centrum.

Härutöver finns ett antal enhetsspecifika åtaganden preciserade i verksamhetsprogrammet.

Det näringspolitiska programmets roll

Näringslivskontorets nu remitterade förslag till nytt näringspolitiskt program innehåller som nämnts mål och strategier för områdena service, transportsystem, utbildning och forskning, informationsteknik, bostäder och livsmiljö, nätverk och marknadsföring.

Gatu- och fastighetskontoret ser positivt på att staden preciserar sina näringspolitiska mål och arbetar vidare med att finna och genomföra ändamålsenliga åtgärder för att nå dem. Vi kan också ställa oss bakom mycket av det som föreslås i Näringslivskontorets programförslag.

Innan vi går närmare in på enskildheterna i programförslaget vill vi beröra vilken roll det bör ges i staden.

Vi vill i sammanhanget erinra om att styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB nyligen även presenterat ett tillväxtdokument från småföretagsdelegationen. Som framgick av vårt yttrande² över detta dokument är avsikten att kommunfullmäktige ska ta ställning till de sju åtgärds punkterna i dokumentet, efter avvägning mot andra angelägna samhällsmål, och att sedan näringslivs bolaget ska följa upp genomförandet av de beslutade åtgärderna. Dvs ungefär samma förfarande som nu föreslås beträffande det nya näringspolitiska programmet.

Vi framhöll i vårt yttrande över tillväxtdokumentet att avvägningar mot andra angelägna samhällsmål hör hemma i ett annat beslutssammanhang – nämligen i stadens budget. I budgetsammanhang kan staden göra alla generella avvägningar och prioriteringar mellan olika mål avseende t ex näringslivssatsningar, bostadsbyggande, miljö och ekonomi.

Vi klargjorde att vi även i andra sammanhang varit tveksamma till olika sektorprogram. Vi har t ex begärt att förslagen till miljö- och växthusgasprogram skulle genomgå omfattande bearbetningar och anpassningar till stadens integrerade ledningssystem ILS. Stadens nämnder ska inte arbeta under flera olika och sinsemellan mer eller mindre motstridiga styrsystem. Liknande synpunkter framfördes över senaste förslaget till avfallsplan.

---

² GFK tjut 2004-04-15

När vi nyligen granskade förslaget till lokal strategi för hållbar utveckling i Stockholms stad, konstaterade vi att systemet med en mängd separat beslutade program och strategier – med eller utan särskilda omnämnanden i budgeten/ILS – ger begränsad överblick/helhetssyn och inte särskilt stor vägledning då olika programkrav och ekonomiska realiteter står mot varandra.

Också den nyligen remissbehandlade SPO-utredningen förordar att budgetens ställning som styrdokument stärks och att floran av planer, riktlinjer och policys som inte har direkt koppling till mål och uppdrag i budget minskas. Vidare förordar SPO-utredningen att ansvaret för att kommunövergripande riktlinjer och program utarbetas ska ligga på stadsledningskontoret, att program och riktlinjer utarbetas i nära samverkan med berörda nämnder och att de ska innehålla kostnadsberäkningar samt att stadens integrerade lednings- och styrsystem förenklas och vidareutvecklas.

Förslaget till nytt näringspolitiskt program synes, liksom Småföretagsdelegationens tillväxtdokument, inte uppfylla alla dessa ledningsprinciper; det har t ex inte upprättats i nära samverkan med berörda nämnder och saknar kostnadsberäkningar.

Vad gäller tillväxtdokumentet förordade vi att det i stället för att bilda underlag för ett särskilt fullmäktigebeslut, bör ges rollen som idékatalog och inspiration för stadens nämnder och styrelser i deras fortsatta arbete med att förbättra näringslivsförutsättningarna i staden. Även de centrala organen kan ta upp idéer ur dokumentet och t ex inom ramen för det integrerade ledningssystemet ge anvisningar om lämpliga kommunala näringslivssatsningar.

Beträffande hållbar utveckling – som enligt regeringen handlar om tillväxt och välfärd – förordade vi att om ett separat dokument anses nödvändigt att upprätta bör detta endast avse strategiska frågor och förslag till eventuella övergripande mål. Denna strategi föreslogs i så fall ges status som ett av stadens underlag när budgeten med fullmäktiges övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar upprättas. Strategin ska alltså inte rikta sig direkt till nämnderna. Något s k handlingsprogram med ofinansierade åtgärder som stadens nämnder förutsätts genomföra bör inte upprättas.

Även beträffande det näringspolitiska programmet ser vi helst att det inte ges rollen av ytterligare ett av fullmäktige beslutat program med nya mål och strategier om transportsystem, bostäder mm och med uppdrag åt samtliga nämnder att genomföra det. Om fullmäktige på förslaget sätt godkänner programmet och uppdrar åt samtliga nämnder att genomföra det blir i så fall frågan vilken dignitet programmets övergripande mål och de sex grupperna av delmål och strategier avses få; detta framgår inte av förslaget. Hur ska de ses i förhållande till fullmäktiges övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar? Och vilken roll ska programmet ha i relation till nämndernas verksamhetsspecifika inriktningsmål, generella åtaganden och enhets-specifika åtaganden?

Vi anser att programförslaget och utfallet av remissbehandlingen i stället bör tas till vara och på lämpligt sätt utmynna i av fullmäktige preciserade övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar när kommande budgetar utarbetas och/eller av nämnderna nyanserade verksamhetsspecifika inriktningsmål, generella åtaganden och

enhetsspecifika åtaganden när nya verksamhetsprogram utarbetas. Budgeten och verksamhetsprogrammen är enligt vår uppfattning de rätta forumen för stadens avvägningar och prioriteringar mellan olika mål och åtgärder avseende t ex specifika näringslivs-satsningar, bostadsbyggande, trafik, miljö och ekonomi.

Det är visserligen korrekt som sägs i programförslaget att näringslivsperspektivet måste genomsyra all stadens verksamhet. Men vi ser det inte lika självklart att Stockholms Näringslivskontor AB, som föreslås, ska ges till uppgift att följa upp stadens övriga nämnders och bolags arbete härmed.

Om stadens mål för näringslivets utveckling även fortsättningsvis beslutas i budgetsammanhang bör också uppföljningen ske på sedvanligt sätt av stadens centrala organ.

I sammanhanget kan nämnas att stadsledningskontoret just nu genomför en inventering hos stadens fackförvaltningar och bolag av stadens kommunövergripande styrdokument. Målet är att budgeten för 2005 ska innehålla tydlig information om vilka sådana styrdokument som gäller utöver budget.

Dessutom pågår ett arbete under stadsledningskontorets ledning för att förenkla stadens mål- och åtagandestruktur. Detta kan få betydelse för med vilken detaljeringsgrad och med vilket tidsperspektiv mål på olika nivåer framgent ska formuleras. Detta arbete synes lämpligt att avvakta innan bl a förslaget till nytt näringspolitiskt program införlivas i stadens integrerade ledningssystem.

Programmets övergripande mål

I programförslaget anges bl a följande i kapitlen tre och fem.

Det långsiktiga målet för stadens näringspolitik är att Stockholm ska vara Sveriges och Norra Europas ledande tillväxtregion. Stockholm måste för att uppnå detta mål kunna erbjuda goda förutsättningar för att:

- Driva och utveckla företag
- Etablera företag
- Starta företag

Stadens näringspolitiska åtaganden är att:

- Tillhandahålla en serviceinriktad kommunal organisation
- Tillhandahålla en välfungerande infrastruktur
- Utveckla och förstärka nätverk
- Marknadsföra Stockholm

Gatu- och fastighetskontoret bedömer att det långsiktiga målförslaget är högt och innebär en ambitionsökning i förhållande till kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål och de prioriterade inriktningarna i årets budget, men att det icke desto mindre kan vara värt att sträva efter på lång sikt och i den takt som stadens resurser mm medger.

Programmets detaljmål och strategier

Programförslaget innehåller i kapitel sex mål och strategier för områdena service, transportsystem, utbildning och forskning, informationsteknik, bostäder och livsmiljö, nätverk och marknadsföring. Gatu- och fastighetsnämnden är mer eller mindre berörd av flera av dessa. Vi har valt att tämligen översiktligt kommentera de förslag som mer påtagligt rör våra verksamheter. Därutöver hänvisas till vad vi nyligen anförde angående småföretagsdelegationens tillväxtdokument.

Frågan är som nämnts vilken dignitet dessa grupper av mål och strategier avses få i förhållande till mål- och åtagandestrukturen i stadens integrerade ledningssystem.

1. Service

Följande mål föreslås.

Stockholm ska erbjuda företag Europas bästa näringslivsservice. Stadens service ska kännetecknas av rättsäker, snabb och enkel handläggning samt av god tillgänglighet och gott bemötande. Det ska vara enkelt att komma i kontakt med staden och med rätt instans inom staden. Stadens bemötande ska utmärkas av öppenhet, tillmötesgående och dialog.

Även delmålet om Europas bästa näringslivsservice framstår som högt.

Självklart är det rimligt att sträva efter en handläggning som är rättsäker, snabb och enkel, men att uppfylla alla dessa krav samtidigt kan ibland möta praktiska problem. Vissa ärenden är naturligen mer komplicerade än andra och kan därför inte minst av rättssäkerhetsskäl kräva fler handläggningssteg och längre tid.

Kvalitetsgarantier

I programmet sägs att staden inom ramen för ett integrerat system för ledning och uppföljning av stadens verksamheter bedriver ett omfattande kvalitetsarbete. Målet med arbetet anges vara att samtliga verksamheter ska införa kvalitetsgarantier, som innebär att brukare av stadens service ges ett tydligt besked om stadens åtagande och om hur rättelse ska ske om åtagandet inte fullgörs. Som strategi anges att staden ska göra en uppföljning och sammanställning av nämndernas och bolagens kvalitetsgarantier, som riktar sig till företagare.

Några kvalitetsgarantier har inte angetts för gatu- och fastighetskontoret. Kontoret har inom ramen för arbetet med stadens integrerade ledningssystem (ILS) sett över inom vilka delar av verksamheten kvalitetsgarantier kan ställas ut. Kontorets verksamhet är till stor del av den arten att det är svårt att identifiera enskilda kunder/brukare. Inom programområde fastighetsförvaltning finns åtaganden som riktar sig direkt till enskilda hyresgäster/arendatorer. Dessa kan utgöra en grund för garantier. Innan ga-

rantier ställs ut krävs dock noggranna verksamhetsmässiga och juridiska överväganden.

Åtaganden

Arbetet med att utforma åtaganden sägs också ha medfört att nämnder och bolagsstyrelser sett över sina rutiner och arbetssätt. Som strategi anges att det ständiga förbättringsarbetet ska fortsätta i syfte att förenkla och påskynda stadens handläggning av ärenden.

Det direkta ansvaret för kontorets verksamhetsutveckling ligger i linjen, d.v.s. varje avdelning svarar inom sitt ansvarsområde för utvecklingsarbetet. Huvuddelen av verksamhetsutvecklingen har de senaste åren koncentrerats till att gå igenom, dokumentera och utveckla kontorets huvud- och stödprocesser. I processerna finns tydligt beskrivna arbetssätt och de utgör därmed viktiga led i säkrandet av åtaganden och ett effektivt resursutnyttjande. Arbetet med att utveckla kontorets processer/arbetssätt är ett kontinuerligt pågående arbete.

Konsekvensanalyser för näringslivet

Bland strategierna anges också att staden ska medverka till att öka förståelsen genom att inför viktiga beslut göra analyser av beslutsförslags konsekvenser för näringslivet och redovisa resultatet i beslutsunderlaget. Det sägs samtidigt vara viktigt att handläggningstiderna inte förlängs.

Vi framhöll i yttrandet över småföretagsdelegationens tillväxtdokument att vi inte har något emot delegationens förslag att en mall för konsekvensanalyser för näringslivet i detaljplaner tas fram. För att sådana analyser inte ska komplicera planproceduren och bli alltför resurskrävande bör ambitionsnivån anpassas till behovet i det enskilda fallet.

Webb-lots

Ytterligare en strategi är att Stockholms Näringslivskontor AB tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden ska vidareutveckla sin lotsfunktion för företagare som söker kontakt med staden till en ”webb-lots”.

Detta förslag ligger i linje med vår strävan om utvecklade IT-tjänster.

Transportsystem

Följande mål föreslås:

Stockholms transportsystem ska kännetecknas av god framkomlighet, god internationell tillgänglighet och god åtkomlighet och arbetsmiljö för nyttotrafiken. Varor och tjänster ska kunna transporteras utan onödiga tidsförluster på gator och vägar. Det ska finnas goda möjligheter att lasta och lossa varor för distributörer och att parkera för kunder. Det ska vara enkelt att transportera personer och varor till och från regionen.

Första meningen i målet är helt godtagbar. I en andra mening bör man konstatera att med nyttotrafik avses både person- och godstrafik.

Resten av målet för transportsystemet synes avse endast godstransporterna. Man bör därför lägga till ett nytt stycke i målet med ungefär följande innehåll:

Även personer – kunder och anställda – måste kunna ta sig på ett smidigt sätt mellan olika målpunkter i regionen. En stor del av personresorna måste ske med kollektiva trafikmedel, särskilt de resor som har start- och/eller målpunkt i innerstaden. Detta ställer stora krav på ett bekvämt och väl fungerade kollektivtrafiksystem.

Frågan är, som tidigare antytts, vilken dignitet och vilket tidsperspektiv målet avses få. Målet är dock relativt allmänt utformat, och någon konkret uppföljning av vilken måluppfyllelse som erhålls framöver torde inte kunna genomföras.

Stadens infrastrukturplanering

Bland strategierna anges bl a att det är nödvändigt att staten reviderar och kompletterar de nationella investeringsplanerna i enlighet med Stockholmsberedningens förslag.

I höst öppnas Södra länken för trafik, och Norra länken bör kunna starta om drygt ett år. Pendeltågstunneln under centrala Stockholm – Citybanan – kommer att starta så snart planeringen har färdigställts, vilket innebär en byggstart i början av 2006. Vidare kommer väg E18 förbi Tensta och Rinkeby också att kunna påbörjas under 2006, förutsatt att regeringen beviljar tillåtlighet genom beslut under hösten i år.

Det som därefter saknas i stadens infrastruktur är framför allt en yttre förbifart, Förbifart E4 Stockholm. Denna förbifart är nödvändig om regionen även fortsättningsvis ska kunna fungera som en gemensam arbets- och bostadsmarknad, vilket i sin tur är nödvändigt för att bibehålla en god tillväxt och välfärd.

Vägverket håller på att färdigställa en vägutredning för en sådan förbifart. Det innebär att byggstart skulle kunna ske omkring år 2008 med ett färdigställande till år 2015. Problemet är dock att projektet är ofinansierat, eftersom det inte finns några medel till projektet i vägverkets investeringsplan för den kommande tolvårsperioden

2004-2015. Staden bör därför som föreslås i programmet ta upp överläggningar med Vägverket och regeringen för att få en finansiering av förbifarten till stånd.

Lagändringar

Vidare anges i programmet att man för att underlätta och påskynda planeringen av viktiga infrastrukturprojekt i Stockholmsregionen måste göra en översyn av plan- och bygglagen, miljöbalken och lagen om byggande av järnväg. Staden föreslås ta fram förslag till möjliga förbättringar av aktuella lagstiftningar och överlämna till regeringen.

Vi kan konstatera att planläggningen av större infrastrukturprojekt tar orimligt lång tid. En översyn av aktuell lagstiftning pågår avseende olika delar och frågor, men en övergripande översyn har inte aktualiserats. Enligt vår uppfattning skulle mycket vinnas om handläggningstiderna för ärendena förkortas, och detta gäller inte minst tillåtlighetsärenden och besvärärenden i regeringskansliet. Det kan delvis vara en fråga om resurstillgång, men det politiska intresset för respektive ärende är också av avgörande betydelse. Det finns exempel på att en tillåtlighetsprövning av ett vägprojekt inte tar mer än fyra à fem månader om det finns ett ”tryck” på att få fram ett beslut.

Trafik- och gatumiljöplanerna

Inom ramen för stadens arbete med att revidera trafik- och gatumiljöplanerna sägs att möjligheterna undersöks att öppna avstängda gator och enkelriktade gator för dubbelriktad trafik. I arbetet ingår också att tillskapa nya parkeringsanläggningar för att öka framkomligheten på stadens gator. Det är också viktigt för att öka åtkomligheten för nyttotrafiken. Som strategi anges att staden ska värna om de zoner som finns för lastning och lossning av varor och öka de möjligheter som finns för besöks- och kundparkering.

Den översyn över trafik- och gatumiljöplanerna för innerstaden som pågår innebär bl a att planerna blir mer långsiktiga. För att undvika felsatsningar kommer planerna även att avvakta flera förestående övergripande trafikförändringar som väntas ändra förutsättningarna för den lokala trafikplaneringen tämligen dramatiskt. Vi tänker bl a på färdigställandet av Södra och Norra länken, införandet av trängselskatten och tillkomsten av Mälartunneln.

Vad gäller lastning och lossning är detta frågor som löpande ses över när behov uppkommer.

Väginformatik

Ytterligare en strategi föreslås vara att utveckla trafikinformatiken vidare och att staden i samarbete med övriga intressenter ska driva på denna utveckling.

Vi ser positivt på detta och vill framhålla att användningen av informationsteknik inom transportområdet (väginformatik) kan bidra till att effektivisera utnyttjandet av

trafiksystemet genom att trafikanten kan planera sitt resande bättre. Två exempel är "Trafik Stockholm" som är stadens och Vägverkets gemensamma vägtrafikledningscentral för det övergripande vägnätet och www.trafiken.nu som visar aktuell trafikinformation etc.

3. Informationsteknik

Följande mål föreslås.

Stockholm ska vara världsledande på bredbandsuppkoppling och trådlös kommunikation och vara en intressant testmarknad för avancerad informationsteknik.

Utvecklade it-tjänster

Bland strategierna anges att staden i samarbete med andra offentliga aktörer och näringslivet ska medverka till att IT-tjänster utvecklas som förbättrar och effektiviserar det kommunala service- och tjänsteutbudet och bidrar till en ökad användning av avancerad IT.

Gatu- och fastighetskontorets e-strategi överensstämmer i huvudsak med detta. Vårt arbete lutar sig mot stadens övergripande e-strategi och dess genomförandepåplaner.

När det gäller webbtjänster tillgängliga för medborgare och företagare är vi pådrivande för att få dagens informationsportal till att bli mer av en tjänsteportal (stockholm.se) med nyttiga och användbara digitala tjänster.

Huvudinriktningen är ett "utifrån- och inperspektiv" där behovet för boende, besökare och företagare är styrande. Behoven för dessa målgrupper får även genomslag internt då organisation och metoder ses över för att höja kvalitén i dessa kontakter.

Vi strävar kontinuerligt för att bli en 24-timmarsmyndighet, genom bl a att

- identifiera områden där elektroniska tjänster har en stor nyttopotential
- pröva nya vägar för förbättrad tillgänglighet
- initiera samverkansprojekt med övriga verksamheter i staden och försöka utnyttja kombinerade servicekanaler
- pröva vilka typer av elektroniska tjänster som kan vara lämpliga att använda för olika kommunikationsplattformar.

Kista Science City

En strategi föreslås vara att staden ska fortsätta samarbetet med näringslivet och IT-universitet för att stärka Kistas ställning som världsledande IT-kluster. Under de närmaste åren sägs att Kista ska satsa på att utveckla tre tillväxtområden – trådlösa system, bredbandssystem och användaranpassade mobila tjänster. Staden ska medverka aktivt i utvecklingen av Kista Science City - en levande och växande vetenskapsstad

med företag, universitet och högskolor på hög internationell nivå och ett attraktivt och brett utbud av bostäder, kultur, service och rekreation som attraherar kompetenta människor.

Vi ser positivt på detta.

4. Utbildning och forskning

Följande mål föreslås:

Stockholmsregionen ska vara en av världens ledande kunskaps- och vetenskapsregioner. Regionen ska kunna tillgodose näringslivets behov av arbetskraft och tillhandahålla en attraktiv utbildnings- och forskningsmiljö, som attraherar spetskompetens och främjar innovationer och entreprenörskap samt förnyelse inom befintligt näringsliv.

Student- och forskarbostäder

Bland strategierna anges att den viktigaste åtgärden är att fortsätta utbyggnaden av student- och forskarbostäder i regionen.

Vi vill nämna att gatu- och fastighetsnämnden 2004-05-04, vid behandlingen av en skrivelse från Roger Mogert (s) om studenternas bostadssituation, beslöt att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen samt hemställa att kommunstyrelsen inrättar en genomförandegrupp för studentbostäder.

I vårt utlåtande angavs sammanfattningsvis följande.

Kontoret har i samarbete med de ledande aktörerna på studentbostadsmarknaden inventerat nuläge, kösituation och kommande projekt. Kontoret avser föra en diskussion om stadens åtaganden med byggherrarna. Kontoret avser under våren kalla samman en grupp studentbostadsaktörer för att vidareutveckla samarbetet i syfte att stärka Stockholms position som studieort och för att förbättra studenternas bostadssituation. Kontoret menar dock att om en permanent genomförandegrupp skall inrättas så skall den ligga under kommunstyrelsen.

5. Bostäder och livsmiljö

Följande mål föreslås.

Stockholmsregionen ska ha god tillgång på bostäder och erbjuda en god livsmiljö.

Som gatu- och fastighetskontoret uppfattar det innebär målet ”god tillgång på bostäder” en ambitionssänkning i förhållande till fullmäktiges prioriterade inriktning ”nya bostäder som alla kan efterfråga skall byggas”.

Vi ser ingen anledning till detta.

Bostadsbyggandet

Bland strategierna anges att staden har tillsatt en förvaltningsövergripande styrgrupp och projektledare, som har till uppgift att följa upp genomförandet av bostadsplanerna i staden. Det anges även att staden har tillsatt en byggherregrupp, som bl a har till uppgift att minska boendekostnaderna i nyproducerade lägenheter.

Vi ser positivt på att dessa grupper fortsätter.

Det sägs också finnas ett antal åtgärder utanför stadens rådighet, som statsmakterna måste vidta för att underlätta bostadsbyggande. Det anges framför allt gälla förändringar i skatteutjämnningssystemet. Det gäller också investeringar i transportsystemet, förenkling av plan- och bygglagen (PBL), miljöbalken och riktvärdena för buller. Staden ska enligt förslaget uppvakta regeringen i dessa viktiga frågor.

Vi har i en rad sammanhang pekat på vikten av att påverka statsmakterna för att eliminera de många och väl kända hinder mot ett ökat bostadsbyggande som ligger i statsmakternas händer att lösa. Härvidlag har vi även förordat en kraftfull och samordnad satsning mellan landstinget, länsstyrelsen och länets kommuner och att stadsledningskontoret bör kunna ha en mer aktiv roll.

Gatu- och fastighetsnämnden har rekommenderat att staden ånyo uppmärksammar statsmakterna på bristerna i de statliga bostadsstödsystemen. Bl a kvarstår risken för att investeringsstöden p g a bruksvärdessystemets funktion blir kontraproduktiva, d v s leder till färre nya hyreslägenheter i stället för fler.

Vi har också varnat för risken att den ökning av bostadsbyggandet som nu står för dörren i sig driver upp priserna på entreprenader mm. De kommande åren planeras även flera stora infrastrukturprojekt påbörjas. Allmänt stigande produktionskostnader kan dessutom leda till att bostadsprojekt utestängs från möjligheten att få statligt investeringsbidrag.

Kombinationen av en investeringsbidragsvolym som bara räcker till en begränsad andel av hyresprojekten (vilka sätter ett bruksvärdeshyrestak) och stigande produktionskostnader (som kräver hyror som överstiger investeringsbidragets hyrestak), skulle mycket effektivt kunna stoppa fortsatt nyproduktion.

För att undvika detta krävs, som vi senast påtalade i yttrandet över koncernstyrelsens utredning om minskade nyproduktionskostnader, inte bara mer statliga pengar så att fler husbyggare kan få investeringsbidrag, utan även en höjning av investeringsbidragets hyrestak.

Mark- och lokalfrågorna

Det sägs ibland vara svårt att förena bostadsbehoven med vissa delar av företagsamhetens behov av mark och lokaler. Det måste enligt programmet finnas tillräckligt med mark och lokaler och i övrigt goda möjligheter för utveckling av alla delar av näringslivet i regionen. Stadens planering som berör näringslivet bör därför utvecklas i dialog med motsvarande regionala planering. Som strategi anges att staden ska ta initiativ till

att i samarbete med övriga kommuner kartlägga etableringsförutsättningarna i regionen.

Vi kan bekräfta att markreserven för industriändamål i staden är starkt begränsad. Denna brist utgör, som vi framhållit i olika sammanhang, ett betydande problem vid evakuering av företag från de områden som planeras för bostadsändamål. Dåvarande SML och näringslivskontoret har redan påbörjat viss inventering av marktillgången även utanför Stockholm. Härvid har framkommit att även industrimarksreserverna i grannkommunerna börjat tryta. Detta kan leda till att det framgent blir än svårare att genomföra bostadsexploateringar i Stockholms äldre industriområden. Förslaget om fortsatt och mer systematisk kartläggning av etableringsförutsättningarna i regionen i näringslivskontorets regi tillstyrks.

Samtidigt som utnyttjandegraden och efterfrågan på industrilokaler för närvarande är hög i Stockholm, är det gott om lediga kontorslokaler för uthyrning. Men kontorsmarknaden är ryckig. Tidigare erfarenhet visar att ett överskott ganska snabbt kan vändas till en brist. Kontorsarealen per anställd har dock minskat under senare tid varför en ökad efterfrågan på kontorsarbetsplatser inte ger lika stor lokalefterfrågan som förr. Staden borde med beaktande av dagens komprimerade kontor ha en långsiktig inriktning på hur mycket kontor som ska byggas per år.

Just nu prioriterar vi bostadsbyggandet och det finns bara begränsade resurser personalmässigt att göra planer eller upplåtelser för lokaler.

Vi vill särskilt vad gäller Hammarby Sjöstad informera om att det kommer att vara en stor utmaning att fylla alla kontor med hyresgäster och genomföra nya projekt. Kontorsprojekten i Sjöstaden är av stor omfattning även jämfört med väletablerade områden som Globen och Marievik, men även Kista där staden gjort stora insatser för att etablera Kista som kontors-, utbildnings- och utvecklingsområde. Det finns goda skäl för staden att lyfta fram Hammarby Sjöstad som ett av de viktigaste områdena för nya etableringar av verksamheter.

Hotellrum och konferensanläggningar

En strategi föreslås vara att staden ska underlätta genomförande av de hotell- och konferensanläggningsprojekt som är under planering och identifiera nya lägen för ytterligare hotelletableringar.

Vi leder den förvaltningsövergripande arbetsgrupp som sedan länge har denna uppgift och ser positivt på att den fortsätter.

Investeringsprogram för stadsmiljön

Staden måste enligt förslaget sköta, underhålla, förbättra och utveckla stadsmiljön i samarbete med de privata fastighetsägarna. Det handlar bl a om städning, upprustning av utemiljö, förbättrad belysning och tillgänglighet samt förbättrad beläggning av gator. Som strategi föreslås att staden ska utarbeta ett långsiktigt investeringsprogram i samarbete med de privata fastighetsägarna för att skapa förutsättningar för en ökad

trivsel och tryggare miljö i Stockholm. Målsättningen är att Stockholm ska vara Europas renaste stad.

Den höga ambitionen Europas renaste stad torde kräva både effektivare driftorganisation och ökade ekonomiska satsningar.

Om fastighetsägarna/näringsidkare är villiga att ställa upp ekonomiskt är gatu- och fastighetskontoret berett att diskutera olika åtgärder av investerings- och driftkaraktär för att ytterligare förbättra stadsmiljön. Sådana insatser har redan tidigare genomförts på olika håll i staden.

6. *Nätverk*

Följande mål föreslås.

Stockholm ska erbjuda välutvecklade nätverk för samarbete mellan näringsliv, högskola och stad.

Vi ser positivt på denna ambition och bedriver sedan länge samverkan på olika sätt med bl a fastighetsägare och byggherrar, branschorgan, KTH m fl.

Eftersom det redan i fullmäktiges prioriterad inriktning anges att staden ska verka för att regionens betydelse stärks, är det kanske rimligt att det i målet anges att nätverksbyggandet även ska gälla andra kommuner och olika regionala organ.

7. *Marknadsföring*

Följande mål föreslås.

Stockholm ska vara internationellt känd som en attraktiv etableringsort för företag och besöksort för turister och affärs-, mäss- och kongressbesökare.

Vi har inga invändningar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslöt den 15 juni 2004 att som svar på remissen till kommunstyrelsen föreslå att i huvudsak tillstyrka remissen.

Reservation anfördes av *Björn Ljung* (fp), *Magnus Hellström* (m), *Johan Steenhoff Eriksen* (m) och *Katarina Larsson* (m) samt *Jakob Forssmed* (kd) och *Gustav Åkerblom* (fp) att miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle besluta över-sända ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Reine Meyer-Strömberg* (s), *Ulla Jöhnk* (s), *Gunnar Björkman* (s) samt *Mervi Mäkinen Andersson* (s) och *Kristoffer Hernbäck* (s), bilaga 1.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande av den 27 maj 2004 innehåller följande.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till de förslag som presenteras i rapporten. Det är viktigt att staden utvecklas och att attraktionskraften för såväl näringsliv som turister höjs. Det kan nämnas att miljö- och hälsoskyddsnämnden fick Småföretagardelegationens rapport Tillväxt Stockholm för yttrande den 7 april 2004. Den här aktuella rapporten avhandlar i huvudsak samma problemområde, d.v.s. att öka tillväxten i Stockholm. Generellt kan konstateras att även denna rapport uppvisar brister rörande analyser av förslagets konsekvenser. Särskilt vad gäller i relation till stadens inriktningsmål. Förslagets inverkan på målet ekologiskt hållbar storstad saknas.

Perspektivet är strikt näringslivsorienterat och eventuella intressekonflikter kommenteras inte. Det är olyckligt eftersom det är just sådana konflikter som är svårhanterliga och komplicerar handläggningen av ärenden. Vikten av att staden kan garantera en god grundläggande service till näringslivet betonas i rapporten. Det nämns också att samtliga nämnder och bolagsstyrelser har ett ansvar för att genom förbättrad service värna om näringslivet. Förvaltningen anser att denna formulering är för generell. Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är först och främst att vara en tillsynsmyndighet. En sådan myndighet kringgärdas av en rad lagar som syftar till att myndigheten ska fullgöra sitt uppdrag på ett likartat, sakligt och objektivet sätt oberoende av vem eller vilka myndigheten riktar sig mot. Förvaltningslagen ålägger myndigheter en serviceskyldighet som naturligtvis ska efterlevas dock oberoende av om det är frågan om näringslivet, en enskild person eller en verksamhetsutövare av annat slag. Myndigheten ska således vara serviceinriktad men utan att särbehandla.

Vidare efterfrågas en förbättrad information till företag. Det nämns att det är stadens uppgift att informera näringslivet om vad som gäller t.ex. gällande rätt. En av svensk lags grundläggande principer är att alla känner lagen, d.v.s. det är var och ens skyldighet att efterforska gällande rätt inom det område man verkar. Miljöbalken ålägger också verksamhetsutövare en skyldighet att känna till den miljö- och hälsopåverkan den egna verksamheten ger upphov till. Sådana skyldigheter nämns inte i rapporten utan ansvaret skjuts över till staden som ska informera. Det är anmärkningsvärt att näringslivet inte tydligare tar sitt ansvar i denna fråga. Men förvaltningen ska självfallet fortsätta att lämna information t.ex. genom att kontinuerligt utveckla hemsidan. För miljöcertifierade företag har det också blivit en påtaglig och förstärkt uppgift att söka kontakt med miljöförvaltningen och inhämta information. Förvaltningen kommer således fortsätta att på ett serviceinriktat sätt ge upplysningar bl.a. om vilka lagar som gäller och genom t.ex. branschvisa kommunikations- och informationsträffar. Skyldigheten att ta reda på dessa lagar ligger dock på verksamhetsutövaren/näringslivet.

Transportsystem

Förvaltningen ser positivt på förslaget att förbättra kollektivtrafiken som framförs i rapporten liksom strategierna för detta ändamål. Det är även viktigt att regelverket ses över för att underlätta genomförande av angelägna infrastrukturprojekt, dock under förutsättning att miljö- och hälsoskyddet inte försämras.

Nya vägsträckningar och tillskapandet av nya parkeringsplatser förs fram som metoder att lösa framkomlighetsproblemen. Nya vägar kan förvisso bidra till att framkomligheten initialt ökar, men det genererar även ny trafik som på sikt riskerar leda till nya framkomlighetsproblem. Problemen löses således inte med nya vägar. Ett ökat antal parkeringsplatser i innerstaden leder även det till att trafiken till och från staden ökar vilket i sin tur minskar framkomligheten för nyttotrafiken. Den för närvarande viktigaste åtgärden för att minska trafiken i Stockholms innerstad är införandet av miljöavgifter. Denna åtgärd förväntas medföra att trafiken minskar med 10-15% på de mest belastade vägarna. Trafikminskningen kommer sannolikt att ge en förbättrad framkomlighet för nyttotrafiken och samtidigt finansiera en förstärkning av kollektivtrafiken. Miljöavgifternas positiva effekter kommer inte fram i rapporten.

Förslaget tar upp en utökning av flygförbindelserna till Stockholmregionen. Denna ökning bör inte ske på Bromma p.g.a. av de störningar som brommaflyget medför för stadens invånare.

I förslaget konstateras att ett behov finns av att öka antalet färjeförbindelser till Stockholms hamnar. Förvaltningen är positiv till sjötransporter under förutsättning att trafikeringen sker med moderna miljöanpassade fartyg som framförs med lågsavvlig olja och är försedda med katalytisk avgasrening samt använder sig av giftfria bottenfärger.

Bostäder och livsmiljö

Målet är att stockholmregionen ska ha god tillgång på bostäder och erbjuda en god livsmiljö. Detta mål stöder förvaltningen helt och fullt, men för att nå detta mål behöver två viktiga faktorer beaktas nämligen inomhusmiljön och bullerproblematiken. Dessa faktorer nämns inte någonstans i detta avsnitt. Eftersom det råder brist på tillgängliga ytor att bygga nya bostäder på är hänsynen till dessa faktorer grundläggande för att undvika att ohälsa uppstår i ett senare skede. Nya bostäder och god hälsa kan således riskera att bli motstående intressen om inte miljö- och hälsoskyddsintressen tillåts väga tungt redan i planeringsstadiet. Det är således oroväckande att fokus ligger ensidigt på tillgången på bostäder och att det inte på något sätt nämns att bostädernas kvalitet ska vara bra med goda inomhusmiljöförhållanden och minimerad störning från verksamheter, transporter etc.

Ett ökat antal bostäder och hotell etc. kommer att leda till en ökad förtätning med bostäder och verksamheter tillsammans. Detta innebär ökad risk för störningar från verksamheter och installationer. Denna riskökning kommenteras inte i rapporten. Ökad risk för störningar medför ökad sannolikhet för att tillsynsmyndigheten nödgas ingripa gentemot verksamhetsutövare för att reducera störningarna till acceptabla nivåer.

Det nämns i rapporten att det finns ett stort behov att förenkla plan- och bygglagen, miljöbalken och riktvärdena för buller. Syftet är att påskynda och underlätta planeringen av nya bostäder. Förvaltningen kan förvisso hålla med om att det är en i vissa stycken omständlig och tidskrävande process som skulle kunna tjäna på att effektiviseras. Det är dock viktigt att komma ihåg att den kvalitativa bedömningsnivån inte får sänkas. En effektiviserad planeringsprocess får alltså inte leda till att t.ex. miljö- och hälsoskyddsfrågor inte beaktas fullt ut. Redan i dag kan förvaltningen notera att det ibland planeras och byggs bostäder på platser som är mindre bra ur miljö- hälsoskyddsperspektiv och där framtida hälsoproblem riskerar uppstå. Utvecklingen får inte leda till att betydelsen av miljö- och hälsoskyddsnämndens remissvar i t.ex. planerings- och bygglövsansökningsärenden reduceras.

I rapporten föreslås att nya attraktioner och evenemang utvecklas för att hålla intresset för Stockholm vid liv. Förvaltningen ställer sig positiv till att öka Stockholms attraktionskraft. Det är dock bekymmersamt att det inte heller här kommenteras att en sådan utveckling måste utformas och genomföras så att man undviker att sätta människors hälsa på spel. Lokaliseringen av dessa nytillkommande attraktioner och evenemang blir avgörande för att en sådan satsning inte ska bli kontraproduktiv i förhållande till delmålet god livsmiljö. Förvaltningen är positiv till att bidra med information och sakupplysningar för att dessa evenemang ska kunna genomföras med acceptabla störningsnivåer.

Slutligen anser förvaltningen att det saknas en analys eller definition av begreppet tillväxt. Tillväxt kan innebära en rad negativa och ibland irreparabla konsekvenser för miljön och människors hälsa. Tillväxt är dock viktigt för att skapa förutsättningar för ett ur alla perspektiv attraktivt Stockholm. Förvaltningen är således positiv till en miljödriven tillväxt som bidrar till en ekologiskt hållbar utveckling. En sådan tillväxt tar hänsyn till de miljö- och hälsomässiga förutsättningarna och gynnar en utveckling mot målet ekologiskt hållbar storstad. Förvaltningen innehar en av flera nyckelfunktioner för att stimulera och bidra till en sådan miljödriven tillväxt genom den kunskap vi besitter. En kortsiktig tillväxtpolitik som inte anpassas till de långsiktiga ekologiska förutsättningarna är kontraproduktiv och är, enligt förvaltningens mening, inte önskvärd.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade den 15 juni 2004 att godkänna förvaltningens förslag till svar om nytt näringspolitiskt program för Stockholm 2004 – 2006.

Reservation med hänvisning till eget yrkande anfördes av vice ordföranden *Ann-Katrin Åslund* (fp) och ledamöterna *Madeleine Jacobsson* (m), *Patrick Simonson* (kd), *Christer Grunder* (m), *Bengt Porseby* (fp), bilaga 1.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 2 juni 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningens förslag

I Spånga-Tensta har ett aktivt och lokalt näringslivs- och arbetsmarknadsarbete bedrivits sedan våren 1999. Verksamheten är koncentrerad till Lunda Nova Näringslivscenter som i samarbete med stadsdelsförvaltning, arbetsförmedling och det lokala näringslivet har som främsta uppgift att verka för att stadsdelens näringsliv utvecklas, nya företag etableras och att sysselsättningen därigenom ökar. Centret har blivit en naturlig mötesplats där lokala företagare kan mötas och där arbetssökande naturligt kan få kontakt med arbetsgivare. En särskild satsning på eget företagande och entreprenörskap i skolan börjar nu ge positiva resultat.

Verksamheten har rönt uppskattning bland företagare och boende i området. En viktig framgångsfaktor är den lokala förankringen och de nätverk av lokala politiker, tjänstemän och företrädare för näringslivet som därmed utvecklats och fördjupats.

Det är förvaltningens övertygelse att kunskapen om de lokala förhållandena, närheten till näringslivets representanter och tillgång till lokala nätverk är av stor vikt för att tillhandahålla snabb och god service till nya och befintliga företag. Stadens näringspolitik bör därför utgå från de lokala förutsättningar som stadsdelarna med dess företagsområden uppvisar. Det lokala perspektivet bör även genomsyra stadens övergripande marknadsföring.

Ansvaret för att genomföra stadens näringspolitiska uppdrag bör tydliggöras så att nämnder och bolag får kunskap om hur de operativa strategierna ska förverkligas samt hur detta lokalt ska finansieras. Uppdraget bör även precisera en minsta servicenivå och kvalitetssäkring.

För att förstärka Stockholmsregionens attraktionskraft som mötesplats för kreativa entreprenörer och som en stad som främjar ungdomars företagsamhet bör stadens näringslivsprogram även inkludera en strategi för detta. Innovation Stockholm, med sitt nätverk av experter, är en unik tillgång för Stockholmsregionen för den som behöver råd och visst finansiellt stöd inför en företagsstart.

Här nedan kommenterar förvaltningen förslaget utifrån det näringspolitiska programets olika rubriker och målområden.

4.2 Företagsplats Stockholm

Stockholmsregionens näringsliv präglas alltmer av tjänsteproducerande företag inom skilda sektorer liksom tendenser till specialiserade företagskluster. Därför bör allt näringslivsarbete utgå från det behov och de förutsättningar som det lokala näringslivet uppvisar.

6.1 Service

Staden bör genom sitt näringslivspolitiska uppdrag garantera, både finansiellt och kompetensmässigt, en minsta servicenivå till stadsdelarnas företagare. För att öka tillgängligheten och förbättra stadens serviceutbud till företag och organisationer krävs mer tydliga operativa strategier för att uppnå trovärdighet.

6.2.1 Transportsystem

Det är viktigt att kollektivtrafiken blir attraktiv och tillgänglig så att arbetsställen kan nås och att miljön inte hotas. I samverkan med lokala aktörer bör staden inventera aktuellt behov av infrastrukturförbättringar både på kort och lång sikt samt vara stadsdelarna behjälplig med att driva dessa frågor.

6.2.3 Utbildning och forskning

Innovationer och nya entreprenörer måste prioriteras för att få fart på tillväxt och öka sysselsättningen. För att behålla kreativa entreprenörer i regionen bör stadens näringslivsprogram kompletteras med en operativ strategi för att stödja och utveckla alla affärsidéer som bedöms kunna bli kommersiella. Innovation Stockholm borde kunna utvecklas till ett expertforum för blivande entreprenörer i hela Stockholmregionen.

Det framtida företagandet beror på hur dagens unga ser på sina möjligheter till utveckling och framgång i eget företagande. Därför bör staden tillsammans med andra aktörer, universitet och skolor medverka till en strategi som främjar entreprenörskap och företagssamhet för dagens ungdomar. Stockholmregionen kan härigenom ytterligare stärka sin attraktionskraft som företagsplats.

6.4 Marknadsföring

Det lokala perspektivet måste även genomsyra stadens övergripande marknadsföring. Näringslivets lokala aktörer måste känna delaktighet och kunna påverka de strategiska beslut som berör det egna företagandet både på lång och på kort sikt. Därför bör programmet kompletteras med lokala marknadsundersökningar som genomförs i samarbete med lokala aktörer.

7. Stadens näringspolitiska organisation

Ansvar att genomföra stadens näringspolitik vilar naturligtvis på flera aktörer i staden. Stadsdelsnämndernas medverkan är en förutsättning om det lokala perspektivet skall vidareutvecklas.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade den 2 juni 2004 att överlämna och åberopa förvaltningens förslag.

Reservation anfördes av *Olle Andretzky m.fl.* (m), *Lars Hansson m.fl.* (fp) och *Margaretha Åkerberg* (kd), bilaga 1.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 22 juni 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Det nya näringspolitiska programmet för Stockholm syftar enligt förslaget till att fullgöra uppdraget att skapa förutsättningar för fortsatt utveckling och tillväxt i Stockholm. I programmet berörs en mängd olika perspektiv på detta såsom stadens roll i näringspolitiken, behovet av infrastruktur och informationsteknik samt utbildning och forskning m m.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att det är ett ambitiöst näringspolitiskt program som stadens näringslivskontor har utarbetat. Som ovan nämndes berör programmet en mängd olika områden och det är inte helt enkelt att bedöma huruvida stadens tillväxtpotential är tillräckligt god eller om staden har ett väl fungerande transportsystem osv. Stadsdelsförvaltningen anser dock att det är positivt att programmet på sina ställen är relativt konkret vilket inte alltid är fallet när den här formen av dokument utarbetas.

Som en viktig del vad gäller stadens näringspolitiska åtaganden anges att en serviceinriktad kommunal organisation ska tillhandahållas. Detta åtagande kan ses som det som ligger närmast stadsdelsnämndens möjligheter till att bidra till en fortsatt utveckling och tillväxt inom staden. Stadsdelsnämndens bidrag innebär således främst att tillhandahålla en god utbildning och omsorg för barn och vuxna samt medverka till en välskött utemiljö.

En annan viktig ingrediens i de näringspolitiska förutsättningarna är att det finns tillgång till bra bostäder. Denna fråga har stadsdelsnämnden inte direkt rådighet över, men kan naturligtvis i egenskap av remissinstans i dessa frågor vara välvilligt inställd till bostadsprojekt inom det geografiska ansvarsområdet. Värt att nämna i sammanhanget är också deltagandet i Vision för söderort vilket bl a har ett näringspolitiskt perspektiv. Utöver detta har förvaltningen som ambition att fortsätta på den inslagna vägen att samarbeta med det lokala näringslivet och vara lyhörd för dess behov och förväntningar på den kommunala organisationen.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att förslaget till nytt näringspolitiskt program för Stockholm är både ambitiöst och ändamålsenligt. Trots att programmet är av övergripande karaktär är det relativt konkret och gripbart, även om det ytterligare skulle kunna tydliggöras hur respektive nämnd kan och förväntas bidra till en fortsatt tillväxt och utveckling av Stockholm. Stadsdelsförvaltningen utgår emellertid ifrån att programmets innehåll kommer att utvecklas och konkretiseras i olika sammanhang och bedömer att programmet ger en bra grund att utgå ifrån i det fortsatta arbetet med att utveckla Stockholm.

Utifrån vad som angivits ovan föreslår stadsdelsförvaltningen att stadsdelsnämnden tillstyrker förslaget till nytt näringspolitisk program för Stockholms stad 2004-2006 och åberopar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslutade den 26 augusti 2004 att överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Michael Schartau*, *Sonja Gräns*, *Margaretha Swanström* (alla m), *Pär Hommerberg* (fp), *Maj-Britt Åkesson* (fp) och *Torbjörn Andring* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 30 juni 2004 är av följande lydelse.

Kommunfullmäktige har uppdragit åt Stockholms Näringslivskontor AB att utarbeta ett förslag till näringspolitiskt program för Stockholm 2004-2006. Programmet ska lägga fast mål och strategier för hur staden kan förbättra förutsättningarna för företagande i Stockholm.

Det konstateras i remissen att ansvaret för näringspolitiska åtaganden åligger en rad aktörer inom staden som både myndighetsutövare och som servicegivare. De flesta nämnder och bolag är på ett eller annat sätt medaktörer.

Stadsdelsnämnderna berörs främst av det mål i programmet som handlar om service som "...ska kännetecknas av rättssäker, snabb och enkel handläggning samt av god tillgänglighet och gått bemötande. Det ska vara enkelt att komma i kontakt med staden och med rätt instans inom staden. Stadens bemötande ska utmärkas av öppenhet, tillmötesgående och dialog." Även andra åtagande och mål i programmet berör direkt eller indirekt stadsdelsnämnderna i dess ordinarie verksamhet.

Förvaltningen står bakom de mål och åtaganden som föreslås "...då det är genom en hög ekonomisk tillväxt som resurser kan skapas för att förbättra välfärden, att göra Stockholm till en ekologisk hållbar storstad, att bryta segregationen och fördjupa demokratin samt att ta ansvar för ekonomin".

Under åren har förväntningarna på stadsdelarnas engagemang i näringspolitiska frågor varit höga. Stadsdelsnämnden har haft olika förutsättningar att engagera sig i uppsökande verksamhet gentemot näringslivet. Då medlen till nämnderna numera är klart definierade och ska gå till basverksamhet finns inte länge något utrymme att avsätta personella resurser för näringspolitiska frågor. Däremot är företagen en naturlig samarbetspart i frågor som handlar om lokal förebyggande brottsbekämpning, hitta praktikplatser för människor som är arbetslösa m.m.

Förvaltningen anser slutligen att ett gott klimat för företagande är viktigt för staden och välfärden. Stadsdelsnämndernas roll är framförallt att tillhandahålla en god samhällsservice för medborgarna. Att bemöta företagare och medborgare på ett öppet, professionellt och serviceinriktat sätt är viktigt för nämnd och förvaltning. I frågor där nämnden har ett ansvar finns behov av kontakter med näringslivet. I frågor som handlar om att driva och utveckla företag, lokalisera företag samt underlätta start av företag har näringslivskontoret kunskap och möjlighet att agera.

Stockholms Stadshus AB:s kontorsutlåtande av den 20 september 2004 är av följande lydelse.

Koncernledningen anser att förslaget till nytt näringslivspolitiskt program är mer fokuserat än tidigare. Ambitionen är att utveckla Stockholm till norra Europas mest spännande och attraktiva region är en målsättning som kräver målfokus men även uthållighet och långsiktighet. Koncernledningen delar programförslagets idé att en grundläggande förutsättning för att nå målet är att goda möjligheter råder för att driva och utveckla företag, att lokalisera företag, samt att starta företag. Företagsamhet och entreprenörskap är en av nycklarna till ekonomisk tillväxt.

Koncernledningen anser att de uppgifter och roll för staden som föreslås i programmet är och bör vara stadens utgångspunkter i stadens näringspolitiska arbete. Det är av stor vikt att staden kan tillhandahålla en serviceinriktad kommunal organisation som tillgodoser invånares och företagens behov och önskemål inom de områden som ankommer på staden såsom ansvarig för myndighetsutövning och serviceleverantör. I detta ingår givetvis att tillhandahålla en välfungerande infrastruktur för olika ändamål, inte minst vad gäller bostäder, lokaler, service, kulturutbud, vägar och järnvägar och andra områden där staden är direkt eller indirekt ansvarig.

Koncernledningen menar att en viktig del i detta arbete är att marknadsföra Stockholm nationellt och internationellt. Koncernledningen har genom den bolagsbildning som skett av näringslivskontoret och tidigare även Visitors Board arbetat för att stärka de enheter som arbetar med dessa frågor inom staden. Den nya organisationens arbetsuppgifter och ansvar inom detta område är betydande och av stor vikt för staden som besöks- och etableringsort.

Det är också viktigt att staden samverkar med stadens och regionens företag, näringsidkare och andra organisationer i syfte att stärka stadens och regionens konkurrenskraft och utveckling. Detta sker med fördel genom samverkansformer där olika aktörer har möjlighet att delta och utöva ett positivt inflytande. Detta bör ske genom formella och informella samverksansformer där den ena formen av samverkan kan leda till positiva beslut i nästa steg.

Koncernledningen arbetar med att stadens bolag skall verka i en för staden positiv riktning och i enlighet med stadens riktlinjer och policies. Samtliga stadens bolag är i olika omfattning involverade i detta arbete, inte minst vad gäller infrastrukturen. Bostadsbolagen genom att tillhandahålla bostäder och lokaler, Centrumkompaniet genom sitt ansvar för kommersiella anläggningar, Stokab för informationstekniska nätverk mm. I detta arbete kommer stadens nya näringslivspolitiska program att utgöra en betydande del av den inriktning som gäller för koncernen i sin helhet.

Stockholms Handelskammares yttrande av den 17 juni 2004 är av följande lydelse.

Stockholms Handelskammare har beretts tillfälle att yttra sig över Stockholms stads förslag till näringspolitiskt program. Handelskammaren anser att programförslaget är bra. Det har utmärkta målsättningar för det framtida arbetet med att göra Stockholm attraktivt för företag. Det räcker emellertid inte med programskrifter. En näringslivsvänlig politik måste avspegla sig i konkreta åtgärder från stadens sida. I det avseendet har praktiskt taget inget åstadkommits under innevarande mandatperiod.

Stockholmsregionen har under de senaste åren drabbats av en lågkonjunktur som varit djupare än övriga Sveriges. Detta är ett nytt fenomen. Tidigare har Stockholm klarat sig bättre i lågkonjunkturer. I Företagarnas småföretagsbarometer har Stockholms län legat sämst till i landet och medverkat till att dra ner riksgenomsnittet kraftigt. Detta trendbrott tyder på allvarliga strukturella problem för stockholmsregionen.

De flesta kommuner i Stockholms län har höjt skatten kraftigt de senaste två åren. Landstingsskatten är nu Sveriges högsta. Detta har inte resulterat i bättre service utan besparingar och neddragningar har snarast ökat. De fördelar stockholmsregionen tidigare hade med låga kommunalskatter är nu helt utraderade. Samtidigt är boendekostnaderna och andra levnadsomkostnader avsevärt mycket högre än i övriga Sverige. Detta minskar Stockholms attraktivitet. Infrastrukturen är eftersatt. Inga större utbyggnader av regionens vägar och spårssystem har skett de senaste 30 åren trots att befolkningen i Stockholms län ökat med 400 000 invånare eller ett helt Göteborg under motsvarande tid. Det låga bostadsbyggandet och den dåliga rörligheten på bostadsmarknaden gör det svårt för "outsiders" att ta sig in på Stockholms arbetsmarknad.

Dessa problem beror till stor del på statliga beslut. Stockholms län har under flera decennier fått mindre än en tiondel av de statliga infrastrukturanlagen. Det kommunala skatteutjämnningssystemet tar stora resurser från regionen på godtyckliga grunder. Fastighetsskatten har en utformning som är i det närmaste konfiskatorisk och medför kraftigt höjda boendekostnader i hela stockholmsregionen. Det ankommer på Stockholms stad, som en av de största och viktigaste aktörerna i länet, att på alla sätt utöva påtryckningar på riksdag och regeringen för att åstadkomma förändringar.

Men även inom de områden som staden själv råder över finns stora brister när det gäller att förbättra näringslivsklimatet. I det näringspolitiska programmet påstås att Stockholm har "ett relativt väl fungerande väg- och gatunät, men framkomligheten är på vissa gator och vägar dålig under rusningstid." Det är onekligen en skönmålning av verkligheten. Den bilfientliga politik som bedrivits i Stadshuset de senaste 20 åren har skapat en hemmagjord trafikinfarkt i Stockholms stad. Trafiken i innerstaden har inte ökat under denna tid, ändå har framkomligheten försämrats kraftigt. Detta beror helt och hållet på politiska beslut. Framkomligheten, framför allt på huvudgatunätet, har begränsats avsevärt genom utbyggnaden av cykelbanor, breddade gångbanor, nya busskörfält m m. Helt nyligen beslutade staden att stänga av Götgatsbacken för trafik,

införa gågatubestämmelser i hela Gamla Stan och bygga cykelbanor på Folkungagatan. Detta trots kraftiga protester från företagen.

Införandet av en trängselskatt i Stockholm begränsar rörligheten i regionen ytterligare och innebär en ökad skattebelastning på Stockholm utöver de tunga skattebördor som regionen redan bär. Det är en direkt näringslivsfientlig åtgärd från stadens sida som ökar företagens kostnader och splittrar regionen, både när det gäller rörlighet och samarbetsvilja. Så länge staden driver denna fråga finns ingen trovärdighet när det gäller ambitionerna att skapa goda förutsättningar för näringslivet.

Det finns åtskilligt övrigt att önska när det gäller stadens hantering av mark- och lokaliseringsfrågor. På senaste gatu- och fastighetsnämnden beslutades att bilda en stiftelse för att förvalta stadens lantegendomar. Stockholms stad äger omfattande markområden utanför kommungränsen, framför allt i andra kommuner i Stockholms län. I vissa kommuner äger Stockholms stad närmare hälften av hela arealen. Stora delar av denna mark är ursprungligen avsedd för framtida bostadsbebyggelse. Genom stiftelsebildningen kommer varken bostäder eller infrastruktur att kunna byggas på dessa storleksmässigt betydande områden i storstadens omedelbara närhet. Det är ett effektivt sätt att hindra stockholmsregionens framtida utvecklingsmöjligheter.

Eftersom staden inte vill använda den mark som en gång köpts in för bostadsbebyggelse pågår ett intensivt arbete för att i stället klämma in bostäder på redan exploaterad mark. Det planeras bostäder i de flesta industriområden och hamnar i Stockholm. Värtan är Ostkustens största och mest kompletta hamn. Där vill Stockholms stad förhindra hamnverksamheten genom att bygga nya bostäder i omedelbar anslutning till kajer och pirar. Louddens oljehamn ska bort, trots att det inte finns något bra alternativ och trots att huvuddelen av den olja som lossas där konsumeras i de inre delarna av regionen. Vinsta är ett av flera industriområden som hotas av bostadsbebyggelse. Det är ett av Stockholms mest livaktiga företagsområden med över 200 företag, varav många mycket högt kvalificerade industriföretag.

Kompetensfrågorna är mycket viktiga för företagen. Det gäller såväl högre utbildning som yrkesutbildning. Men många utbildningar som är viktiga för företagen lider av brist på intresserade sökande. Det är också vanligt att kvalitén på utbildningen inte motsvarar företagens krav. Ett utökat samarbete mellan näringslivet och utbildningar på olika nivåer är därför utomordentligt viktigt. Inte minst viktigt är samverkan mellan skolan och företagen. Genom att företagen kommer in på ett tidigt stadium kan elevernas motivation och intresse för ett yrkesval som gagnar näringslivet öka. Stockholms stad är en av de kommuner i länet som visat sig allra svårast att samverka med i olika skola-näringslivsprojekt. Handelskammaren anser att denna fråga måste prioriteras. Ansvaret bör flyttas över från utbildningsförvaltningen till näringslivskontoret för att betona näringslivsaspekten och underlätta företagskontakterna. Det bör finnas en särskild ansvarig på näringslivskontoret för dessa frågor.

Även om förslaget till näringspolitiskt program innehåller många goda ambitioner återstår mycket för Stockholms stad att bevisa i praktisk handling. Handelskammaren vill understryka vikten av att staden nu kan visa resultat i det näringspolitiska arbetet.

Den första åtgärd som omedelbart måste vidtas om staden ska kunna ha någon som helst trovärdighet i dessa frågor är att avbryta trängselskatteprojektet.

Svenskt Näringslivs yttrande av den 4 juni 2004 är av följande lydelse.

Föreningen Svenskt Näringsliv, regionkontor Stockholm, har fått tillfälle att yttra sig över Näringspolitiskt program för Stockholm 2004-2006 (diarienummer enl rubrik). Vi framför i det nedanstående synpunkter på det som berör det samlade näringslivet. Den av staden angivna mycket korta remisstiden medger inte någon närmare granskning från de bransch- och arbetsgivareorganisationer som ingår i Svenskt Näringsliv.

Detta förhållande understryker vikten av att de konkreta åtgärder som staden och förvaltningarna avser genomföra för att uppnå programmets högt ställda mål föregås av kontakter med de av våra organisationer som samlar företag i sådana branscher som särskilt berörs av åtgärderna. Exempel kan vara sådana åtgärder som särskilt berör handeln, sådana som särskilt berör transportbranschen eller sådana som påverkar förhållandena för byggnadsbranschen och dess olika delbranscher.

Vi noterar med tillfredsställelse att staden genom Stockholms Näringslivskontor haft en öppen och konstruktiv samverkan med näringslivets organisationer och med företrädare för olika branscher under arbetet med att utforma det näringspolitiska programmet. I allmänhet har de synpunkter som då framförts tagits väl emot och återfinns även i det näringspolitiska programmet.

Bra mål – men hur mäts framstegen?

Det ambitiöst satta långsiktiga målet att Stockholm ska vara Sveriges och Norra Europas ledande tillväxtregion är bra. Detsamma gäller insikten om att detta kräver goda förutsättningar för att driva och utveckla företag, samt för att etablera och starta företag.

Om detta ska vara något mer än innehållslösa fraser krävs dock att det finns ett brett accepterat sätt att mäta hur staden förhåller sig till målet och i vilken utsträckning som staden lyckas etablera de eftersträlvade goda förutsättningarna för företagsamhet.

Om inte framstegen mäts och sätts i relation till andra kommuner/regioner i Sverige och utomlands kan det näringspolitiska programmet tappa kraftigt i trovärdighet. Inte minst är det viktigt att företag och företagare – de som det i grunden handlar om – regelbundet tillfrågas om det upplevda företagsklimatet, om upplevd servicenivå och om alla de övriga inslagen i det som konstituerar goda tillväxtförutsättningar.

I sammanhanget ska nämnas att Svenskt Näringsliv årligen gör den typen av mätningar. Resultatet har för Stockholms vidkommande under de senaste åren inte varit särskilt uppmuntrande. I den senaste rankinglistan över företagsklimatet i Sveriges alla kommuner halkade Stockholm ner från plats nummer 70 till plats 114.

De basfaktorer som ingår i den ranking som Svenskt Näringsliv gör ser trots allt fortfarande bra ut för Stockholm. Tillbakagången i rankinglistan handlar i huvudsak om ett sämre resultat i de enkäter bland företag som ingår i våra undersökningar. Des-

sa mäter bl a hur företagare upplever de attityder som de möts av vid kontakter med politiker, kommunens tjänstemän och media på orten.

Det är möjligt att en del av förklaringen till det dåliga enkätresultatet är att staden inte lyckats särskilt väl i kommunikationen med företag, grupper av företag och de många branscher som finns i staden och regionen. Stadens storlek och mängden företag gör detta jämförelsevis svårare här än på många andra håll. Därför är det minst lika viktigt att marknadsföra Stockholms fördelar och vidtagna förbättringar för företagen i den egna regionen som i vår omvärld.

Görs inte detta på ett trovärdigt sätt uppstår återigen risken att det näringspolitiska programmet tappar kraftigt i trovärdighet. Företagen på hemmaplan måste helt enkelt kunna känna igen sig i den bild av Stockholm som marknadsförs internationellt.

Stadens roll i ett företagsammare Stockholm

Den tidigare politiska majoriteten i Stockholm arbetade systematiskt med konkurrensutsättning av stadens olika verksamheter – med undantag av myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner. Vi menar att ett nytt ställningstagande med den inre börden skulle ge mycket positiva effekter. Det är beklagligt att förslaget till nytt näringspolitiskt program helt saknar en sådan ambition. Om Stockholm än en gång ställde sig i frontlinjen för en sådan utveckling skulle många, inte minst i de egna verksamheterna, kunna förverkliga drömmar om eget företagande och staden skulle kunna locka till sig många driftiga entreprenörer.

När det gäller stadens näringspolitiska åtaganden i övrigt instämmer vi i det mesta. Ambitionen att kunna erbjuda företag "Europas bästa näringslivsservice" är långtgående. Men återigen: detta måste kunna verifieras av att företagen också instämmer i detta.

Det är, som framhålls i programmet, viktigt att förbättra stadens information till företag, inte minst när det gäller handläggningsprocesser och handläggningstider. Vi är dock kritiska mot att inget skrivs om behovet av ett systematiskt regelförenklingsarbete.

Det är olyckligt att det som skrivs om "analyser av beslutsförslags konsekvenser för näringslivet" har försetts med en nödutgång i form av tillägget att konsekvensanalyserna inte får medföra att handläggningstiderna förlängs. Så som detta nu är formulerat ger det en möjlighet att avstå från konsekvensanalyser med hänvisning till att ett ärende då skulle kunna försenas.

För mjukt mot statsmakten

På flera ställen i det näringspolitiska programmet berörs sådant som staden inte själv råder över. Det talas också om "uppvaktningar" och om att överlämna förslag till regeringen. Vi efterlyser mera bestämda ordalag och mer resoluta åtgärder. Hur sådana ska se ut kan naturligtvis skifta beroende på vad det handlar om.

Staden har redan ett allvarligt trovärdighetsproblem efter att ha fallit undan för påtryckningar från den centrala nivån när det gäller trängselskatten. Fortsatt undfallenhet vad gäller t ex huvudstadens behov av infrastrukturinvesteringar, skatteutjäm-

ningssystemets konstruktion eller den destruktiva roll som plan- och bygglagen och miljöbalken spelar för huvudstadens utveckling kan få svåra konsekvenser för måluppfyllelsen av det näringspolitiska programmet.

Programmet återspeglar inte alltid tyngden och intensiteten i en del av de argument som framförts från organisationer och företag. Svenskt Näringsliv och många med oss fäster t ex stort avseende vid skatternas betydelse för företagsklimatet. Att få bort diskrimineringen av småföretagens ägare – de s k 3:12-reglerna skulle betyda mycket för företagsamheten också i Stockholm. Tillgången på riskvilligt kapital skulle också öka kraftigt om förmögenhetsskatten avskaffas. Enligt RSV har den skatten lett till att minst 500 miljarder kronor förts utomlands. Arvs- och gåvoskatterna har också en stor betydelse. Många av företagen i Stockholm står inför generations- eller ägarskiften.

På samma sätt som vi nyligen sett att staden i ett remissvar om de föreslagna nya reglerna i sjukförsäkringen lagt sig nära näringslivets synpunkter menar vi att det är önskvärt med motsvarande förhållningssätt också i sådana andra systemfrågor som staden visserligen inte ”äger”, men där tunga opinionsyttringar från Stockholms stad kan påverka.

En attraktiv huvudstad

Om näringslivet i regionen ska utvecklas positivt krävs inte bara en god tillgång på välutbildad arbetskraft och bostäder inom regionen för denna. Huvudstaden måste också te sig attraktiv i övrigt för de boende eller de som överväger att flytta hit. Annars finns det stor risk för att nuvarande utflyttningstrend fortsätter.

Stockholm har förvisso många värden som går att lägga i den positiva vågskålen. Men allt fler beslut har fattats som tynger den negativa vågskålen. Trängselskatten kommer att försvåra och fördyra för alla de som inte får denna extra kostnad betald av sin arbetsgivare. Samma sak gäller de kraftigt höjda parkeringsavgifterna – numera i nivå med eller högre än de p-avgifter som förekommer i världens allra största städer. Höjda kommunal- och landstingsskatter gör att konsumtionsutrymmet för stockholmarna har minskat avsevärt. Kraftigt höjda taxeringsvärden får också många att lämna huvudstaden. Skatteutjämnningssystemets konstruktion – med låga incitament för utveckling av företagsamhet och skattekraft - uppfattas också av de allra flesta som djupt orättmätig. Allt detta är faktorer som minskar Stockholms attraktivitet.

Ett näringspolitiskt program måste ta hänsyn till att företagsamhet ytterst handlar om människor och deras val. Därmed finns det all anledning för en ambitiös stadshusledning att slå vakt om det kommunala självstyret och att stå på de egna invånarnas och företagens sida när regering och riksdag driver en politik som inte tar hänsyn till den betydelse som Stockholm har som tillväxtmotor för hela landet.

Företagarna Stockholms stads yttrande av den 22 september 2004 är av följande lydelse.

Företagarna anser att det näringspolitiska programmet i stora drag andas en förståelse för näringslivets betydelse för att skapa resurser - vilket i sin tur är en förutsättning för att staden ska kunna fullgöra sina åtaganden mot invånarna.

Programmet tar också upp viktiga förutsättningar för att näringslivet (och andra) ska utvecklas, som service, transportsystem, informationsteknik, utbildning och forskning, bostäder och livsmiljö. Men kännetecknande för alla dessa områden är att målen och strategierna är vaga och ej mätbara. Företagarna får en känsla av ett välvilligt program men som är till intet förpliktande!

Företagarna menar att programmet inte har utvecklats nämnvärt från tidigare program. Det behöver i sig inte vara fel, men med tanke på att det hänt en hel del med både konjunkturen och utvecklingen i staden i övrigt – så borde programmet ha förnyats och utvecklats mera. Vi ger en del förslag på detta nedan under de olika rubrikerna.

Programmet beskriver företagsstorlekar, branscher, befolkningsutveckling med mera. Tyvärr har man bara fakta om hela Stockholmsregionen. Dessa uppgifter är intressanta och viktiga men vi saknar dock siffror och fakta för Stockholms stad, regionens nav. Det är ändå inom kommungränsen som politikerna i Stockholms stad har ett reellt politiskt ansvar. Det är också intressant att se utvecklingen inom staden. Vi har svårt att tänka oss att någon annan kommun i regionen skulle skriva om hela länet i ett näringspolitiskt program för sin egen kommun!?

Det finns också en sak som tagits bort från tidigare program, vilket vi ser som mycket allvarligt. Det handlar om det för näringslivets utveckling, för stadens ökade inkomster och minskade utgifter så viktiga området upphandling. Vi saknar således skrivningar om mål och strategier för stadens upphandling.

I stort sett all verksamhet utom myndighetsutövning bör konkurrensutsättas och upphandlas på ett sådant sätt att också småföretag har möjlighet att ensamma eller tillsammans lämna anbud (se mera om detta under 3. Mål för stadens näringspolitik)

Småföretagen utgör en mycket stor del av företagsstocken i staden såväl som i landet i övrigt. De har även i det här programmet behandlats alltför styvmoderligt vilket på intet sätt gagnar tillväxt och utveckling. Staden har under flera år arbetat med en Småföretagsdelegation som under 2003 har tagit fram dokumentet "Tillväxt Stockholm" med ett stort antal förslag på åtgärder. Dessa borde framhållas mer i detta program. Vi påminner också om consensus över blockgränserna.

Slutligen kan vi konstatera att det mesta som tas upp i det näringspolitiska programmet måste beslutas och utföras av många olika förvaltningar i staden och till viss del även andra offentliga verksamheter utanför staden, vilket gör det hela mycket komplicerat. Därför menar Företagarna att ska detta program inte bara bli en fin promemoria som sätts i bokhyllan så måste programmet kompletteras med konkreta handlingsprogram och tidsatta mätbara mål, för varje ansvarig förvaltning. Det kommer annars bara att stanna vid vackra ord och SNK-koncernen förblir då ensamma i

sitt omöjliga arbete med att på egen hand försöka förbättra förutsättningarna för ett starkare näringsliv.

Stockholm i Sverige och i världen

Avsnittet ger en mycket positiv bild av staden som inte är riktigt realistisk. Inga av dagens problem med t.ex. infrastrukturen och bostadsbristen tas upp. Dessa problem tas delvis upp under andra rubriker och borde ha fått plats även här för att ge en mera rättvisande bild. Man talar om att marknaden kännetecknas av hög innovationstakt men avstår från att säga att den inte motsvaras av en särskilt hög kommersialiseringsgrad. Det är ett allvarligt problem och kräver bl.a. en mycket tydlig attitydförändring hos ledningar för och forskare vid regionens universitet och högskolor. Hur kan Stockholms stad påverka situationen?

Varför behöver staden ett program för näringslivets utveckling?

Här nämner programmet de fem allmänna huvuduppgifterna för stadens ledning och förvaltningar. Företagarna vill redan här, och sedan på flera andra ställen i programmet, understryka att alla förvaltningar delar ansvaret för gott genomförande av dessa uppgifter.

I sista stycket på sid 3 "Detta program syftar till.....samt att ta ansvar för ekonomin" talas om tillväxt som något som kommer, bara man vill det. Vi föreslår strykning av detta meningslösa stycke och i stället den rakare formuleringen: "För att fullgöra dessa huvuduppgifter krävs att staden värnar om tillväxtens främsta drivkraft – näringslivet – genom att....osv från första raden på sid 4 och framåt.

Mål för stadens näringslivspolitik

Här säger man att Stockholm ska vara Sveriges och Norra Europas ledande tillväxtregion och för att uppnå detta mål så måste man kunna erbjuda goda förutsättningar för att driva och utveckla företag, etablera företag och starta företag.

Detta är naturligtvis en hög och bra ambition. Det är en vision, men knappast ett mål, för det är inte särskilt mätbart, vare sig i tid eller i kvantitet!

Dessutom är Företagarna mycket bekymrade över att det inte finns någonting skrivet om stadens upphandling. Historiskt sett har genomtänkta upphandlingsstrategier från framför allt stat och kommun bidragit till att utveckla nya produkter, företag och branscher. Det har bidragit till Sveriges utveckling och tillväxt. En av stadens viktigaste uppgifter är att ha en strategisk och generös upphandlingsstrategi som öppnar för att i princip all verksamhet utom myndighetsutövning ska upphandlas i konkurrens. Upphandlingarna ska också utformas på ett sådant sätt att småföretag har möjlighet att ensamma eller tillsammans lämna anbud. Detta är en av de viktigaste åtgärderna staden kan vidta för att uppnå de mål man har om att kunna erbjuda goda förutsättningar för att driva, utveckla, och starta företag. Det måste också vara viktigt för Stockholms stad att inte bedriva verksamhet som konkurrerar med privat sektor.

Övergripande utvecklingstendenser

Här beskrivs hur tillväxten avtagit och att bakgrunden till nedgången är den internationella lågkonjunkturen men också - vilket är viktigt - att Stockholms branschstruktur domineras av branscher som har drabbats av den största tillbakagången i lågkonjunkturen, informations- och kommunikationsteknik, bank och finans och andra företags-tjänster. Företagarna har länge hävdats att det är mycket viktigt att Stockholm vidmakthåller den diversifiering av näringslivet som finns, men håller på att tunnas ut. Styrkan i en storstadsregion är mångfalden av branscher och vi vill understryka att även om viss fokusering på utvalda branscher måste ske så är det stadens uppgift att också hjälpa till att vidmakthålla och utveckla många branscher. Under senare år har staden varit alltför inriktad på ett fåtal branscher och vi uppskattar därför de skrivningar som här finns under rubriken Nätverk om att staden ska bygga upp organiserade samarbeten med ytterligare branscher.

I övrigt finns en del statistik om arbetslöshet och sysselsättningsgrad samt befolkningsutveckling i regionen. Vi saknar även här jämförbar statistik för staden.

Företagsplats Stockholm

Här beskrivs näringslivets sammansättning. Vi reagerar dock på den märkliga skrivningen: "Småföretagens bidrag till sysselsättningen är dock långt ifrån lika framträdande". Av företagens bidrag till sysselsättningen svarade småföretagen (1-9 anställda) för 17 procent, de medelstora företagen (10 – 199 anställda) för 51 procent och de stora företagen (200 – anställda) för 32 procent. Bara det faktum att de riktigt små företagen svarar för nästan en femtedel av sysselsättningen är talande. Definierar man småföretag som företag med upp till 49 anställda så blir siffrorna än mer imponerande och de stora företagen svarar bara för en knapp tredjedel av sysselsättningen. Tittar vi istället på andelen företag av den totala företagsstocken, så står storföretagen bara för 0,2 procent. Gör vi dessutom en analys av vilka företag som utökar sin verksamhet och nyanställer så blir slutsatsen den att det är de små företagen som är viktiga nu och i framtiden. Detta manar till eftertanke. Staden bör rikta stora delar av sitt intresse och sin service till de mindre företagen för att underlätta deras och samhällets tillväxt.

Senare under denna rubrik beskrivs också att Stockholmsregionen har ett omfattande nyföretagande. Det beror naturligtvis på vad man jämför med. Sverige har jämfört med många andra länder i Europa ett relativt lågt nyföretagande och ett lågt företagande i stort. Stockholmsregionen har dock i förhållande till snittet i Sverige legat förhållandevis bra till. Att lyckas försvara denna position betyder mycket för att behålla en optimistisk anda i huvudstadsområdet.

Som vi tidigare nämnt så saknar vi relevanta uppgifter även under denna rubrik för staden.

Stockholms styrkor och svagheter

Här menar vi att man slarvat över området med styrkor och svagheter och vi saknar analysen av möjligheter och hot. Vi tar här inte upp allt som vi tycker skulle vara med men vill nämna några viktiga svagheter: lågt nyföretagande, personal- och kompetens-

försörjningsproblem, svag samverkan mellan skola och näringsliv på alla nivåer, bristande yrkesutbildning, social segregation m.m.

I programmet uppger man att den främsta svagheten är det geografiska läget. Detta kan vi ju inte göra så mycket åt. Vi menar i stället att bostadsbristen och kapacitetsproblemen i trafiksystemet länge varit två av de största svagheter för staden och regionen. Skrivningarna vad avser detta är väldigt försiktiga och vaga. Vi noterar dock att problemen beskrivs bättre senare under rubriker som behandlar trafiksituationen och bostäder, dock utan mätbara mål och strategier.

Stadens roll i näringspolitiken

Företagarna delar insikten här att Stockholm konkurrerar med de främsta städerna i Europa och att vårt företagsklimat måste ha internationell konkurrenskraft. Det är också rätt att ta initiativ till regionalt samarbete i Stockholmsregionen. Vi vill även se Stockholms stad och huvudstadsregionen spela en mer betydande roll gentemot regering, riksdag och övriga offentliga organ.

Service

Här har programmet ett mycket högt ställt mål om att Stockholm ska erbjuda företag Europas bästa näringslivsservice. Stadens service ska kännetecknas av rättssäker, snabb och enkel handläggning samt av god tillgänglighet och gott bemötande etc. Under strategier talas om att kvalitetsgarantier ska införas och förenklingar av regelverken identifieras och genomföras och att man ska öka tillgängligheten bl.a. genom en lotsfunktion.

Företagarna menar att detta är mycket viktigt, men om det ska bli verklighet så måste ett ordentligt handlingsprogram tas fram område för område med uppsatta mål och tider när olika saker ska vara genomförda för alla förvaltningar. Annars blir det bara tomma ord. I dagsläget ligger staden inte särskilt bra till inom detta område när företagen tillfrågas, så det är ett gigantiskt arbete som väntar.

När det gäller stadens eget miljöledningssystem och stadens eget miljödiplom så är Företagarna mycket tveksamma till detta och har även framfört det vid ett flertal tillfällen.

Transportsystem

Det finns mycket ogjort vad avser infrastrukturella förutsättningar för effektiva transporter, såväl till och från som genom och inom regionen. Här föreligger en rad lösningar på trafiksituationen, men ytterst litet tycks hända och alltid med oförmånlig finansiering för Stockholmsregionen.

Nu införs kanske trängselskatter/biltullar, som inte är någon tillväxtfrämjande åtgärd utan naturligtvis tvärtom.

Ett annat problem är stockholmarnas behov av en närbelägen nationell flygplats. Debatten om Bromma tycks aldrig ta slut. Vilket konkret alternativ finns? Vi kan inte vara utan en lokal transportlänk!

Utbildning och forskning

Här liksom i många andra sammanhang är ansvaret delat på flera olika huvudmän. Det gläder Företagarna därför att man i programmet pekat ut att stadens främsta verktyg är förskola, grundskola, gymnasium och vuxenutbildning. Vi tycker dock att man sedan inte fullföljer att beskriva och utveckla det ansvaret i den utsträckning som man borde. Det gäller t.ex. att ta fram mål och strategier för att öka samverkan mellan näringslivet och skolvärlden framför allt i grund- och gymnasieskolan. En gemensam gymnasierregion vore också en strategi att utveckla.

Staden ska verka för att kreativitet och företagsamhet ska genomsyra all utbildning från grundskola till högskola. Hur staden ska och kan påverka universitet och högskolor i dessa frågor återstår också att se.

Vi välkomnar även skrivningarna om att det finns ett stort behov av att öka tillgången på yrkesutbildad arbetskraft i regionen. Här liksom under andra områden i programmet menar vi att man måste gå vidare med att mera precisera mål och strategier för att detta ska bli verklighet.

Bostäder och livsmiljö

Ett av de svåraste hindren mot tillväxt i Stockholm är bostadsbristen. Det är kanske det mest akuta och påtagliga hindret staden har mot inflyttning, företagsetablering och tillväxt. Vi skulle även i ett näringspolitiskt program vilja se mer konkreta och mer lättavlästa planer för att kunna följa hur det egentligen ser ut med byggandet.

Vidare vill Företagarna framföra synpunkten att staden bör söka nya områden, i stället för ytterligare förtätning, framför allt för bostadsbyggande. Markyta är väl en av de mest generösa tillgångar vi har i Sverige. De mål som nämns i detta avsnitt är, liksom de flesta andra mål i programmet, diffusa och icke mätbara.

Nätverk

Målet som här anges är: Stockholm ska erbjuda välutvecklade nätverk för samarbete mellan näringsliv, högskola och stad. Företagarna delar uppfattningen att det är viktigt med dessa nätverk. Men minst lika viktigt är väl fungerande nätverk mellan stad, näringsliv samt grund- och gymnasieskola. På den nivån har också staden ett ansvar och därför mycket större möjligheter att medverka till att skapa fungerande nätverk.

Företagarna välkomnar också skrivningen om att staden ska bygga upp organiserade samarbeten med ytterligare branscher än de nuvarande. Även i detta avseende saknar vi konkreta beskrivningar av hur det ska gå till.

Skrivningarna om att stadens samarbete med övriga kommuner i regionen är centralt, finner vi också vara av värde. Tyvärr utvecklar man inte hur det ska gå till och därmed känns de inte riktigt trovärdiga. För att klara många av stadens och regionens problem så behöver regionen och inte minst staden på allvar fundera på att driva igenom ett regionförbund.

Stadens näringspolitiska organisation

Här beskriver man på ett bra sätt att näringspolitik inte endast är en fråga för Stockholms näringslivskontor AB utan att näringslivsperspektivet måste genomsyra all stadens verksamhet. Att samtliga nämnder och bolag har ett ansvar för att stadens näringspolitiska åtaganden utförs framgångsrikt och att SNK AB har att stödja och följa upp detta. Företagarna undrar här hur SNK:s uppdrag härvidlag kommer att beskrivas vad avser befogenheter och ansvar.

Företagarna betonar än en gång att så länge inte detta program åtföljs av konkreta och mätbara mål och strategier i olika handlingsprogram och för olika förvaltningar så kommer mycket av det som beskrivs inte att bli verklighet. Vi efterlyser därför att kommunstyrelsen beslutar att sådana konkreta handlingsprogram tas fram.

Länsarbetsnämndens yttrande av den 14 juli 2004 är av följande lydelse.

Stockholms Näringslivskontor har tagit fram de väsentliga områden och åtgärder som behövs för att uppnå en fortsatt utveckling och tillväxt i Stockholm. Det framgår att man ser Näringslivet som den främsta drivkraften och tar fram vikten av att staden bedriver en aktiv näringspolitik. Entreprenörskap och nyföretagande tas fram som det viktigaste för den ekonomiska utvecklingen och att befintliga företag ska vilja stanna kvar och expandera.

Även Länsarbetsnämnden ser de framtagna områdena som väsentliga. I flera delar ser vi att skrivningen kan vara än starkare. Till exempel under befolkningsutvecklingen där bostadsbristen har höjt bostadpriserna, vilket ökat incitamenten att flytta från Stockholm samtidigt som incitamenten att flytta hit minskat, vikten av stadens samarbete med övriga kommuner i hela Mälardalen, hur näringslivet kan bidra till bättre prognoser på 3-5 års sikt om arbetskrafts- och kompetensbehovet, hur staden ska agera för en ökad integration samt höja sysselsättningsgraden i länet.

Vi ser det som särskilt viktigt att betydelsen av integration och ökad sysselsättningsgrad lyfts fram ytterligare. Det är de många som står utanför arbetsmarknaden som utgör den främsta potentialen för kompetensförsörjning. Att fler sjukskrivna kommer tillbaka till arbetslivet, att inträdet på arbetsmarknaden tidigareläggs bland annat genom en ökad kvalitet i utbildningarna utifrån efterfrågan, att utträdet försenas och att arbetslösheten minskar är centralt för att öka antalet arbetade timmar och därmed få en fortsatt utveckling och ökad ekonomisk tillväxt. Idag har många invandrare svårt att komma ut på arbetsmarknaden, vilket är ett särskilt stort problem för Stockholm eftersom ca 20 procent av befolkningen är födda utomlands.

Särskilda insatser behöver göras för att befintliga företag ska se denna potentiella kompetens och anställa fler av de som idag står utanför arbetsmarknaden.

En styrka som Stockholm har och som kan framgå tydligare är att Stockholm har den högsta utbildningsnivån i landet. Samtidigt som det bör framgå vad staden ska göra för att bryta den oroande utvecklingen att allt fler elever går ut gymnasieskolan

utan slutbetyg. Risken med sämre resultat på gymnasieskolan kan även hämma tillväxten av högskolestuderande.

RESERVATIONER M M

Näringslivsnämnden

Reservation anfördes av Mats Rudin m fl (m), Ragnar Persson (fp), Johan Davidsson (kd) enligt följande

Stockholms Näringslivskontor AB beslutar att

1. i huvudsak godkänna kontorets förslag till beslut
2. föreslå kommunstyrelsen att utarbeta en upphandlingspolicy för Stockholms stad där all verksamhet utom myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner upphandlas i konkurrens.
3. därutöver anföras

Det var en stad på frammarsch som den socialdemokratiskt ledda vänstermajoriteten tog över i Stockholm efter valet 2002. Socialbidragsberoendet hade under de föregående åren minskat med nära 50 procent och arbetslösheten med 40 procent. Inte på 25 år har bostadsbyggandet varit så omfattande som 2002.

Idag är bilden en helt annan. Genom sin skattechock har socialdemokraterna kraftigt försämrat Stockholms möjligheter att växa. Det allt bistrare näringslivsklimatet framgår även i Affärsvärldens stora tillväxtranking där Stockholm på ett år rasat från 3 till 69 plats. Konjunkturen i Stockholm är den med råge svagaste i landet och arbetsmarknadsläget är allvarligt. Arbetslösheten i Stockholm har stigit kraftigt jämfört med samma tid för ett år sedan. Dagens dystra ekonomiska läge kan självklart till viss del förklaras av den svaga internationella konjunkturen och den nedgång för IT och telekom som skett under senaste år. Men samtidigt är utvecklingen i Stockholm oerhört mycket sämre än i övriga Sverige.

Ansvaret för detta faller tungt på den politik den nuvarande socialdemokratiskt ledda majoriteten för. På område efter område tagit beslut som är direkt tillväxtfientliga. Utöver skattechocken så har man höjt avgifter för småföretagen, återinfört p-terrorn, minskat bostadsbyggandet och planerar nu för att införa biltullar. Till detta kommer majoritetens planer på att lägga ned flyget på Bromma samt den socialdemokratiska regeringens förslag om att ytterligare straffbeskatta stockholmarna via det interkommunala utjämnningssystemet - detta trots att regionen redan betalar 16 miljarder kronor varje år till andra kommuner och landsting.

Sett ur detta perspektiv borde arbetet med att åter få Stockholm att växa vara högst upp på den politiska dagordningen. Näringslivet måste vårdas för att säkerställa välståndet för stockholmarna, men dagens allvarliga situation är väsensskild från de löften och målsättningar som socialdemokraternas så stolt flaggade med före valet 2002. Till raden av svikna löften angående biltullar, bostäder, förskolegrupper och friskolor kan

vi lägga ytterligare ett – det svikna löftet om ett växande Stockholm med minskade klyftor.

Det allvarliga läget kräver en ny politik för ett Stockholm som växer. Vi är beredda att ta Stockholm ur krisen genom att stödja i princip samtliga av Småföretagardelegationens förslag. Vi uppmanar samtidigt socialdemokraterna att överge sin tillväxtfientliga politik och säga ja till näringslivets förslag. Menar socialdemokraterna allvar med allt tal om tillväxt måste de agera i dessa frågor.

Stockholms Näringslivskontor AB (SNK) har potentialen att vara en viktig del i arbetet med att främja företagande och tillväxt i Stockholm. Men bilden av Stockholm som företagastad skapas i hög utsträckning av näringslivets erfarenheter från de dagliga kontakterna med staden. Detta innebär att näringslivsarbete inte endast är en uppgift för bolaget utan för samtliga nämnder i staden. Näringslivsperspektivet måste genomsyra stadens alla verksamheter och även stadens personal bör utbildas i företagandets villkor.

Det är särskilt viktigt att främja de många enmans- och fåmansföretag som är unika för Stockholm. Det måste vara en central uppgift för bolaget att stödja inte minst småföretagare - i många fall invandrarföretagare - som driver små egna företag och affärer. Därför vill vi att arbetet med att förenkla det regel- och avgiftssystem som Stockholms småföretagare har att möta intensifieras.

Även den offentliga tjänstesektorn förtjänar en större uppmärksamhet. Det är viktigt att SNK även stödjer och bevakar företag som säljer tjänster till den offentliga sektorn. Fristående aktörer inom förskola, skola och äldreomsorg är viktiga för staden och konkurrensen bidrar dessutom till att stadens verksamheter som helhet präglas av mångfald och god kvalitet. Därför vill vi att all verksamhet i Stockholms stad utom myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner skall upphandlas i konkurrens. Vi vill också ge stadens medarbetare möjlighet att knoppa av verksamhet och driva den i enskild regi.

Stadens satsning på att marknadsföra Stockholm internationellt som etablerings- och besöksort ska fortsätta. Vi välkomnar därför de ansatser till ett samlat näringslivs- och marknadsföringsarbete i Stockholm som nu gått in i ett nytt skede till följd av den nya organisationen.

Inte minst inom marknadsföringsarbetet är det viktigt att för att öka effekten av stadens medel söka medfinansiering från berörda delar av näringslivet. Inriktningen är att stadens internationella marknadsföringsinsatser skall utgå från och grundas på ett antal för staden strategiska områden och branscher; TIME (Telecom, Information, Media och Entertainment), medicin, finanssektor, miljöteknik och bioteknik. Ett vidgat TIME begrepp som även innehåller mode och design bör användas i större utsträckning.

Vikten av att samling sker kring att Stockholm stad är landets tillväxtmotor nummer ett kan inte nog understrykas. Denna samling är nödvändig i ett läge med en allt hårdare internationell konkurrens. Vi välkomnar därför det arbete som bedrivs i syfte att förbättra stadens marknadsföringsarbete.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Lotta Edholm (fp), Bengt Gunnar Herrström (fp), Mats G. Nilsson (m), Joakim Larsson (m), Ingvar Snees (m) och Kerstin Rossipal (kd) enligt följande.

Att stadsbyggnadsnämnden överlämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av Cecilia Obermüller (mp) enligt följande.

Miljöpartiet finner att kontorets svar var välformulerat men vill här kommentera vissa delar av förslaget till näringslivspolitiskt program.

För att vara en näringslivspolitiskt attraktiv stad måste det även vara en god miljö att leva i för såväl barn, ungdomar och äldre utöver de yrkesaktiva i staden. Kultur, humanism, demokrati, frihet, mångfald med välmående för människa och miljö, är kvalitéer i ett attraktivt samhälle.

Det perspektivet tappas lätt bort när fokus på ekonomisk tillväxt blir allt för dominerande. Ordet tillväxt används som ett mantra och förekommer inte mindre än 10 gånger på programmets första sida! I iveren att förändra och växa glömmar man lätt att vårda och ta hänsyn till alla goda kvalitéer som finns.

En kvalitativ tillväxt som inte är kopplad till miljöutarmning och innebär att man utvecklas mot ett långsiktigt hållbart samhälle välkomnas av miljöpartiet.

Kommentarer till:

(1-3, 6.2.1, 6.2.4)

Bostads och lokalplaneringen ska ske långsiktigt i enlighet med Översiktsplaner och får inte innebära att vi bebygger stadens grönområden, parker och idrottsplatser. Ett ökat samarbetet i Mälardalsregionen är mycket väsentligt för att få goda kollektiva transportnät och arbetsplats- och boendestrukturer.

(4.2) I Stockholms besöksnäring ser vi en stor framtida potential vad gäller näringslivets utveckling och därmed förknippade arbetstillfällen.

(4.3) Gods- och persontransporter bör i ökad utsträckning ske per spår och Stockholms vattenvägar är ännu tämligen outnyttjade. Här kan mycket göras och dessutom billigare än miljardsatsningar i miljövidriga motorvägsleder. Massbilismens trängselproblem kan inte byggas bort. Trängselavgiftsförsöket kan visa var framkomlighetsproblem kvarstår.

(6.1 och 6.2.1) Staden bör utöver lagstiftningens krav även styras av högt ställda etiska, moraliska och demokratiska mål. Lagstiftningen ska självklart betraktas som ett skydd för samhället och individen. Omtanke om medborgarnas väl måste vara styran-

de. Miljölagstiftningen ska ses som en hjälp att skydda vår hälsa och livsmiljö och samhället från skador.

Barnkonsekvensutredningar borde vara standard vid alla beslutsförslag där det är relevant.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Jan Björklund m fl (fp), Mikael Söderlund m fl (m), Jonas Vikman (kd) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Gatu- och fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Sten Nordin m fl (m), Ulf Fridebäck (fp) och Björn Nyström (kd) enligt följande.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutar

- 1 att i huvudsak godkänna kontorets förslag till beslut
- 2 att därutöver anför följande

Stockholm har under de senaste två åren drabbats av en lågkonjunktur. Vid tidigare konjunkturedgångar har Stockholm klarat sig relativt bra i förhållande till övriga landet, men så har icke varit fallet denna gång. Det är därför av största vikt att staden och regionen arbetar för att ge förutsättningar för näringslivet att nyetablera och nyanställa.

Den nuvarande majoriteten har inte gjort något för att förbättra konjunkturen i Stockholm, istället har man på olika sätt satt käppar i hjulen för företagen och de boende i regionen. Genom sin skattechock har socialdemokraterna kraftigt försämrat Stockholms möjligheter att växa.

Ansvar för detta faller tungt på den politik den nuvarande socialdemokratiska majoriteten för. På område efter område har de tagit beslut som är direkt tillväxtfientliga. Utöver skattechocken så har man återinfört p-terrorn, minskat bostadsbyggandet och planerar nu att införa biltullar. Det största enskilda sveket gentemot väljarna och stadens tillväxt är införandet av biltullar, vilket begränsar rörligheten i regionen ytterligare och innebär en skattebelastning till för stockholmarna utöver de redan tunga skattebördor som regionen bär. Biltullarna är en direkt näringsfientlig åtgärd från stadens sida som ökar företagets kostnader. Så länge staden driver denna fråga finns det knappt någon trovärdighet när det gäller att skapa goda förutsättningar för näringslivet. Till detta kommer majoritetens planer på att lägga ned flyget på Bromma samt den socialdemokratiska regeringens förslag om att ytterligare straffbeskatta stockholmarna

via det interkommunala utjämnningssystemet - detta trots att regionen redan betalar 16 miljarder kronor varje år till andra kommuner och landsting.

Sett ur detta perspektiv borde arbetet med att åter få Stockholm att växa vara högst upp på den politiska dagordningen. Näringslivet måste vårdas för att säkerställa välståndet för stockholmarna, men dagens allvarliga situation är väsensskild från de löften och målsättningar som socialdemokraternas så stolt flaggade med före valet 2002.

Under förra mandatperioden beslöt den borgerliga majoriteten att införa näringslivskonsekvensanalyser. Man bör ta upp detta och utveckla en modell över hur sådana analyser görs. Detta för att alla förvaltningar ska kunna använda sig av näringslivskonsekvensanalyser. I detta arbete är det naturligt att Näringslivskontoret har ett samlat ansvar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av ledamöterna Reine Meyer-Strömberg (s), Ulla Jöhnik (s), Gunnar Björkman (s) samt tjänstgörande ersättarna Mervi Mäkinen Andersson (s) och Kristoffer Hernbäck (s) enligt följande.

Vi delar näringslivskontorets uppfattning att ett väl fungerande transportsystem är en grundläggande förutsättning för att näringslivet och staden skall kunna utvecklas i positiv riktning. I ett perspektiv när Stockholmsregionen (länet) förväntas öka med upp till 600 000 personer fram till år 2030 måste en planering och politik bedrivas som möjliggör att regionen kan fungera ur kommunikations- och trafiksynpunkt. I detta ligger att nya vägar och kringfartsleder byggs, att parkeringsfrågorna för både boendeparkerare och pendlare kan lösas på ett tillfredsställande sätt samt att kapaciteten och kvaliteten på kollektivtrafiken förstärks kraftigt.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (fp), ledamöterna Madeleine Jacobsson (m), Patrick Simonson (kd), Christer Grunder (m), Markku Sirviö (m) samt Bengt Porseby (fp) enligt följande.

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkat:

Att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag till beslut

Att i övrigt anföras

Det är bra att det näringslivsprogram som antogs av stadsdelen för 7 år sedan reviderats för att passa dagens förhållanden. Ett strukturerat och aktivt samarbete med det lokala näringslivet är viktigt för stadsdelens framtid. Samarbetet med arbetsförmedlingen fyller också en stor funktion och har tidigare starkt bidragit till minskad arbetslöshet i Spånga-Tensta.

Det nya program som nu antas bör också innefatta en utvärdering av de uppsatta målen. Nämnden bör få en redovisning efter ett år hur långt man har kommit mot de uppsatta målen samt hur väl strategin fungerat.

Det är också viktigt att ta fram en strategi för fortsatt långsiktig finansiering. Lunda Nova startades och drevs med hjälp av storstadsmedel och har nu beviljats medel från kompetensfonden. Båda dessa finansieringsformer har karaktären av projektmedel. Den nuvarande majoriteten har klart uttalat att kompetensfondens medel ska förbrukas till och med 2006.

Vi anser att Lunda Nova bör finnas till längre än så.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Olle Andretzky m.fl. (m), ledamoten Lars Hansson m.fl. (fp) och ledamoten Margaretha Åkerberg (kd) mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag till beslut enligt följande.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutar att

1. i huvudsak godkänna kontorets förslag till beslut
2. föreslå kommunstyrelsen att utarbeta en upphandlingspolicy för Stockholms stad där all verksamhet utom myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner upphandlas i konkurrens
3. därutöver anföras

Det var en stad på frammarsch som den socialdemokratiskt ledda vänstermajoriteten tog över i Stockholm efter valet 2002. Socialbidragsberoendet hade under de föregående minskat med nära 50 procent och arbetslösheten med 40 procent. Inte på 25 år har bostadsbyggandet varit så omfattande som 2002.

Idag är bilden en helt annan. Genom sin skattechock har socialdemokraterna kraftigt försämrat Stockholms möjligheter att växa. Det allt bistrare näringslivsklimatet framgår även i Affärsvärldens stora tillväxtranking där Stockholm på ett år rasat från 3 till 69 plats.

Konjunkturen i Stockholm är den med råge svagaste i landet och arbetsmarknadsläget är allvarligt. Arbetslösheten i Stockholm har stigit kraftigt jämfört med samma tid för ett år sedan. Dagens dystra ekonomiska läge kan självklart till viss del förklaras av den svaga internationella konjunkturen och den nedgång för IT och telekom som skett under senaste år. Men samtidigt är utvecklingen i Stockholm oerhört mycket sämre än i övriga Sverige.

Ansvar för detta faller tungt på den politik den nuvarande socialdemokratiskt ledda majoriteten för. På område efter område har de tagit beslut som är direkt tillväxtfientliga.

Utöver skattechocken så har man höjt avgifter för småföretagen, återinfört P-terrorn, minskat bostadsbyggandet och planerar nu för att införa biltullar. Till detta

kommer majoritetens planer på att lägga ned flyget på Bromma samt den socialdemokratiska regeringens förslag om att ytterligare straffbeskatta stockholmarna via det interkommunala utjämningsystemet – detta trots att regionen redan betalar 16 miljarder kronor varje år till andra kommuner och landsting.

Sett ur detta perspektiv borde arbetet med att åter få Stockholm att växa vara högst upp på den politiska dagordningen. Näringslivet måste vårdas för att säkerställa välståndet för stockholmarna, men dagens allvarliga situation är väsenskilld från de löften och målsättningar som socialdemokraterna så stolt flaggade med före valet 2002. Till raden svikna löften angående biltullar, bostäder, förskolegrupper och friskolor kan vi lägga ytterligare ett – det svikna löftet om ett växande Stockholm med minskade klyftor.

Det allvarliga läget kräver en ny politik för ett Stockholm som växer. Vi är beredda att ta Stockholm ur krisen genom att stödja i princip samtliga av Småföretagardelegationens förslag. Vi uppmanar samtidigt socialdemokraterna att överge sin tillväxtfientlig politik och säga ja till näringslivets förslag. Menar socialdemokraterna allvar med allt tal om tillväxt måste de agera i dessa frågor.

Stockholms Näringslivskontor AB (SNK) har potentialen att vara en viktig del i arbetet med att främja företagande och tillväxt i Stockholm. Men bilden av Stockholm som företagastad skapas i hög utsträckning av näringslivets erfarenheter från de dagliga kontakterna med staden. Detta innebär att näringslivsarbete inte endast är en uppgift för bolaget utan för samtliga nämnder i staden. Näringslivsperspektivet måste genomsyra stadens alla verksamheter och även stadens personal bör utbildas i företagandets villkor.

Det är särskilt viktigt att främja de många enmans- och fåmansföretag som är unika för Stockholm. Det måste vara en central uppgift för bolaget att stödja inte minst småföretagare i många fall invandrarföretagare – som driver små egna företag och affärer. Därför vill vi att arbetet med att förenkla det regel- och avgiftssystem som Stockholms småföretagare har att möta intensifieras.

Även den offentliga tjänstesektorn förtjänar en större uppmärksamhet. Det är viktigt att SNK även stödjer och bevakar företag som säljer tjänster till den offentliga sektorn. Fristående aktörer inom förskola, skola och äldreomsorg är viktiga för staden och konkurrensen bidrar dessutom till att stadens verksamheter som helhet präglas av mångfald och god kvalitet. Därför vill vi att all verksamhet i Stockholms stad utom myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner skall upphandlas i konkurrens. Vi vill också ge stadens medarbetare möjlighet att knoppa av verksamhet och driva den i enskild regi.

Stadens satsning på att marknadsföra Stockholm internationellt som etablerings- och besöksort ska fortsätta. Vi välkomnar därför de ansatser till ett samlat näringslivs- och marknadsföringsarbete i Stockholm som nu gått in i ett nytt skede till följd av den nya organisationen.

Inte minst inom marknadsföringsarbetet är det viktigt att för att öka effekten av stadens medel söka medfinansiering från berörda delar av näringslivet. Inriktningen är att stadens internationella marknadsföringsinsatser skall utgå från och grundas på ett

antal för staden strategiska områden och branscher; TIME (Telecom, Information, Media och Entertainment), medicin, finanssektor, miljöteknik och bioteknik. Ett vidgat TIME begrepp som även innehåller mode och design bör användas i större utsträckning.

Vikten av att samling sker kring att Stockholms stad är landets tillväxtmotor nummer ett kan inte nog understrykas. Denna samling är nödvändig i ett läge med en allt hårdare internationell konkurrens. Vi välkomnar därför det arbete som bedrivs i syfte att förbättra stadens marknadsföringsarbete.

Maria–Gamla stans stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Michael Schartau, Sonja Gräns, Margaretha Swanström (alla m), Pär Hommerberg (fp) Maj-Britt Åkesson (fp) och Torbjörn Andring (kd) till förmån för eget förslag till beslut som var Mats Rudin m fl (m), Ragnar Persson (fp), Johan Davidsson (kd) reservation från styrelsemötet för Stockholms Näringslivskontor AB den 16 mars 2004:

1. i huvudsak godkänna kontorets förslag till beslut
2. föreslå kommunstyrelsen att utarbeta en upphandlingspolicy för Stockholms stad där all verksamhet utom myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner upphandlas i konkurrens.
3. därutöver anföras

Det var en stad på frammarsch som den socialdemokratiskt ledda vänstermajoriteten tog över i Stockholm efter valet 2002. Socialbidragsberoendet hade under de föregående åren minskat med nära 50 procent och arbetslösheten med 40 procent. Inte på 25 år har bostadsbyggandet varit så omfattande som 2002.

Idag är bilden en helt annan. Genom sin skattechock har socialdemokraterna kraftigt försämrat Stockholms möjligheter att växa. Det allt bistrare näringslivsklimatet framgår även i Affärsvärldens stora tillväxtranking där Stockholm på ett år rasat från 3 till 69 plats. Konjunkturen i Stockholm är den med råge svagaste i landet och arbetsmarknadsläget är allvarligt. Arbetslösheten i Stockholm har stigit kraftigt jämfört med samma tid för ett år sedan. Dagens dystra ekonomiska läge kan självklart till viss del förklaras av den svaga internationella konjunkturen och den nedgång för IT och telekom som skett under senaste år. Men samtidigt är utvecklingen i Stockholm oerhört mycket sämre än i övriga Sverige.

Ansvar för detta faller tungt på den politik den nuvarande socialdemokratiskt ledda majoriteten för. På område efter område tagit beslut som är direkt tillväxtfientliga. Utöver skattechocken så har man höjt avgifter för småföretagen, återinfört p-terrorn, minskat bostadsbyggandet och planerar nu för att införa biltullar. Till detta kommer majoritetens planer på att lägga ned flyget på Bromma samt den socialdemokratiska regeringens förslag om att ytterligare straffbeskatta stockholmarna via det

interkommunala utjämnningssystemet - detta trots att regionen redan betalar 16 miljarder kronor varje år till andra kommuner och landsting.

Sett ur detta perspektiv borde arbetet med att åter få Stockholm att växa vara högst upp på den politiska dagordningen. Näringslivet måste vårdas för att säkerställa välståndet för stockholmarna, men dagens allvarliga situation är väsensskild från de löften och målsättningar som socialdemokraternas så stolt flaggade med före valet 2002. Till raden av svikna löften angående biltullar, bostäder, förskolegrupper och friskolor kan vi lägga ytterligare ett – det svikna löftet om ett växande Stockholm med minskade klyftor.

Det allvarliga läget kräver en ny politik för ett Stockholm som växer. Vi är beredda att ta Stockholm ur krisen genom att stödja i princip samtliga av Småföretagardelegationens förslag. Vi uppmanar samtidigt socialdemokraterna att överge sin tillväxtfientliga politik och säga ja till näringslivets förslag. Menar socialdemokraterna allvar med allt tal om tillväxt måste de agera i dessa frågor.

Stockholms Näringslivskontor AB (SNK) har potentialen att vara en viktig del i arbetet med att främja företagande och tillväxt i Stockholm. Men bilden av Stockholm som företagastad skapas i hög utsträckning av näringslivets erfarenheter från de dagliga kontakterna med staden. Detta innebär att näringslivsarbete inte endast är en uppgift för bolaget utan för samtliga nämnder i staden. Näringslivsperspektivet måste genomsyra stadens alla verksamheter och även stadens personal bör utbildas i företagandets villkor.

Det är särskilt viktigt att främja de många enmans- och fåmansföretag som är unika för Stockholm. Det måste vara en central uppgift för bolaget att stödja inte minst småföretagare - i många fall invandrarföretagare - som driver små egna företag och affärer. Därför vill vi att arbetet med att förenkla det regel- och avgiftssystem som Stockholms småföretagare har att möta intensifieras.

Även den offentliga tjänstesektorn förtjänar en större uppmärksamhet. Det är viktigt att SNK även stödjer och bevakar företag som säljer tjänster till den offentliga sektorn. Fristående aktörer inom förskola, skola och äldreomsorg är viktiga för staden och konkurrensen bidrar dessutom till att stadens verksamheter som helhet präglas av mångfald och god kvalitet. Därför vill vi att all verksamhet i Stockholms stad utom myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner skall upphandlas i konkurrens. Vi vill också ge stadens medarbetare möjlighet att knoppa av verksamhet och driva den i enskild regi.

Stadens satsning på att marknadsföra Stockholm internationellt som etablerings- och besöksort ska fortsätta. Vi välkomnar därför de ansatser till ett samlat näringslivs- och marknadsföringsarbete i Stockholm som nu gått in i ett nytt skede till följd av den nya organisationen.

Inte minst inom marknadsföringsarbetet är det viktigt att för att öka effekten av stadens medel söka medfinansiering från berörda delar av näringslivet. Inriktningen är att stadens internationella marknadsföringsinsatser skall utgå från och grundas på ett antal för staden strategiska områden och branscher; TIME (Telecom, Information, Media och Entertainment), medicin, finanssektor, miljöteknik och bioteknik. Ett vidgat

TIME begrepp som även innehåller mode och design bör användas i större utsträckning.

Vikten av att samling sker kring att Stockholm stad är landets tillväxtmotor nummer ett kan inte nog understrykas. Denna samling är nödvändig i ett läge med en allt hårdare internationell konkurrens. Vi välkomnar därför det arbete som bedrivs i syfte att förbättra stadens marknadsföringsarbete.

Näringslivspolitiskt program för Stockholm
2004 – 2006

1. Stockholm i Sverige och världen

Stockholm har som storstad en naturlig attraktionskraft. Regionen är en marknadsplats för handel med varor och tjänster, en mötesplats för människor från olika kulturer, en importhamn för nya idéer och ett centrum för kultur, historia, idrott och nöjen. I Stockholm finns kunskap, möjligheter, utmaningar och puls – värden som många boende, investerare, företag och besökare söker.

Stockholmsregionen har unika förutsättningar för att bidra till landets positiva ekonomiska utveckling. Regionen har en stor, tät och dynamisk marknad med en mångfald av branscher. Marknaden kännetecknas av hög innovationstakt, hög utbildnings- och forskningsintensitet, hög specialisering och stor rörlighet. I regionen bor en femtedel av landets befolkning och genererar en fjärdedel av landets bruttonationalprodukt. Det innebär att Stockholmsregionens hållbara tillväxt har stor betydelse för hela landet.

Stockholmsregionen bidrar också på andra sätt till landets välbefinnande. Det finns flera studier som visar att hållbar tillväxt i regionen medför att nya arbetstillfällen också skapas i andra delar av landet. Nära hälften av alla anställda i företag och organisationer som har Stockholm som registrerad hemvist finns i enheter eller arbetsställen utanför Stockholms län. Det finns också en stark tendens att näringar med hög specialisering som utvecklas i regionen sprider och etablerar sig i andra delar av landet. Det innebär att Stockholmsregionen spelar en viktig roll för den ekonomiska förnyelsen i resten av landet.

I ett nationellt perspektiv har Stockholmsregionen ett antal unika förutsättningar för hållbar tillväxt. Dessa förutsättningar är inte unika i ett internationellt perspektiv, utan kan tillhandahållas av många storstadsregioner i världen. Stockholmsregionen måste kunna erbjuda och visa upp internationellt konkurrenskraftiga villkor för att kunna behålla och attrahera företag, investeringar och kvalificerad arbetskraft. Det är därför viktigt att Stockholmsregionen får goda utvecklingsmöjligheter för att kunna fortsätta att bidra till såväl regionens som hela landets positiva ekonomiska utveckling och välbefinnande.

2. Varför behöver staden ett program för näringslivets utveckling

I Stockholms stads budget för 2004 har kommunfullmäktige slagit fast att staden har fem huvuduppdrag:

- Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

- Bygga bostäder och utveckla Stockholm
- Göra Stockholm till en ekologisk hållbar storstad
- Bryta segregationen och fördjupa demokratin
- Ta ansvar för ekonomin.

Detta program syftar till att bidra till att fullgöra uppdraget att skapa förutsättningar för fortsatt utveckling och hållbar tillväxt i Stockholm. Stockholm måste ha en hög tillväxttakt och sysselsättningsgrad för att hushållens disponibla inkomster och stadens samlade skatteintäkter ska kunna öka. Det innebär att en hög tillväxttakt är en förutsättning för att kunna förbättra medborgarnas levnadsstandard och för att staden ska kunna fullgöra sina åtaganden mot invånarna. Det är genom en hög ekonomisk tillväxt som resurser kan skapas för att förbättra välfärden, att göra Stockholm till en ekologisk hållbar storstad, att bryta segregationen och fördjupa demokratin samt att ta ansvar för ekonomin. Det är därför viktigt att staden värnar om tillväxtens främsta drivkraft – näringslivet – genom att bedriva en aktiv näringspolitik. Det är också viktigt att staden bidrar till att skapa goda förutsättningar för medborgare att utveckla och genomföra sina affärsidéer genom att tillhandahålla bl a utbildning, service (barn- och äldreomsorg) och infrastruktur.

På motsvarande sätt är miljöhänsyn och integration en förutsättning för en långsiktig hög ekonomisk tillväxt. Det är nödvändigt att kommande generationer kan använda naturresurserna för produktion och att medborgare har möjlighet att utveckla och genomföra sina affärsidéer.

3. Mål för stadens näringspolitik

Det långsiktiga målet för stadens näringspolitik är att Stockholm ska vara Sveriges och Norra Europas ledande tillväxtregion. Stockholm måste för att uppnå detta mål kunna erbjuda goda förutsättningar för att:

- Driva och utveckla företag
- Etablera företag
- Starta företag

Det innebär att befintliga företag ska vilja stanna kvar och expandera, att företag ska vilja etablera sig i Stockholm och nya företag ska startas i Stockholm. Dessa inriktningar kräver delvis olika strategier, men för samtliga inriktningar gäller att Stockholm måste vara en attraktiv plats för företag.

Det är viktigt att den växtkraft som finns i regionen tas tillvara och förstärkas. Stockholm måste förstärkas som kunskapsstad, IT-metropol, biomedicinskt centrum, finansplats, evenemangsstad, miljöhuvudstad och som en region som erbjuder god livskvalitet och kännetecknas av hög innovationstakt, mångfald och modernitet. Ambitionen är att utveckla Stockholm till norra Europas mest spännande och attraktiva region.

4. Näringslivet i Stockholm

4.1 Övergripande utvecklingstendenser

Stockholm är den ekonomiskt starkaste regionen i Sverige. Bruttoregionalprodukten i Stockholmsregionen uppgick till 640 miljarder kronor 2001. Det innebär att regionens invånare, som utgör 21 procent av Sveriges befolkning, svarade för 28 procent av landets samlade bruttonationalprodukt.

Huvuddelen av Stockholms bruttoregionalprodukt skapas i det näringsliv som finns i regionen. I förhållande till övriga riket har regionen en högre produktivitet i näringslivet och en mindre offentlig sektor. Det innebär att företag i Stockholmsregionen till betydande del står för Sveriges bruttonationalprodukt.

Under de senaste åren har Stockholmsregionens tillväxttakt avtagit. Tillväxten i lönesumman har minskat från 8,2 procent per år under perioden 1999-2001 till 1,3 procent under 2002. Bakgrunden till nedgången är den internationella lågkonjunkturen, men också att Stockholms branschstruktur domineras av branscher som har drabbats av den största tillbakagången i lågkonjunkturen - informations- och kommunikationsteknik, bank och finans och andra företagstjänster.

Den lägre tillväxttakten har påverkat arbetsmarknaden i regionen. Från att ha haft en kontinuerlig ökning av sysselsättningen under en lång tid har denna utveckling brutits. Under perioden 2002-2003 minskade sysselsättningen med 2,0 procent till 942 000 personer. Nedgången började i informations- och kommunikationstekniksektorn, och spred sig sedan till de flesta andra branscher. Den negativa utvecklingen bromsades av att sysselsättningen ökade i detaljhandeln och den offentliga sektorn. Trots denna utveckling har Stockholm en fortsatt god arbetsmarknad med lägre arbetslöshet och högre sysselsättningsgrad än övriga riket. Arbetslösheten i regionen var 3,3 procent i slutet av 2003.

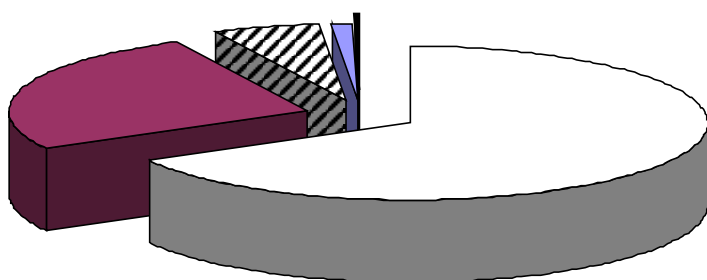
Den hårdare arbetsmarknaden har påverkat befolkningsutvecklingen i Stockholmsregionen. Sedan början av 1990-talet har befolkningen i Stockholms län ökat med cirka 200 000 personer och uppgick till drygt 1,8 miljoner invånare i slutet 2003. Det innebär att befolkningen ökade med drygt 10 000 personer, eller knappt 0,5 procent under 2003, vilket är den lägsta ökningen sedan 1988. Befolkningen växte endast genom inflyttning från utlandet och födelseöverskott, medan utflyttningen från regionen översteg inflyttningen. Utflyttningen från länet gick bland annat till angränsande län i den växande Stockholm – Mälarenregionen. Befolkningsutvecklingen påverkas bland annat av bristen på bostäder i regionen.

4.2 Företagsplats Stockholm

Stockholmsregionen har ett privat näringsliv sammansatt av små, medelstora och stora företag inom praktiskt taget alla förekommande branscher. Totalt finns cirka 206 000 företag inom närmare 600 branscher i regionen. Dessa företag utgörs till 67 procent av företag som saknar anställda. Bland företagen som har anställda dominerar också små-

företagen. Småföretagens bidrag till sysselsättningen är dock långt ifrån lika framträdande. Av företagens bidrag till sysselsättningen svarade småföretagen (1-9 anställda) för 17 procent, de medelstora företagen (10-199 anställda) för 51 procent och de stora företagen (200 - anställda) för 32 procent.

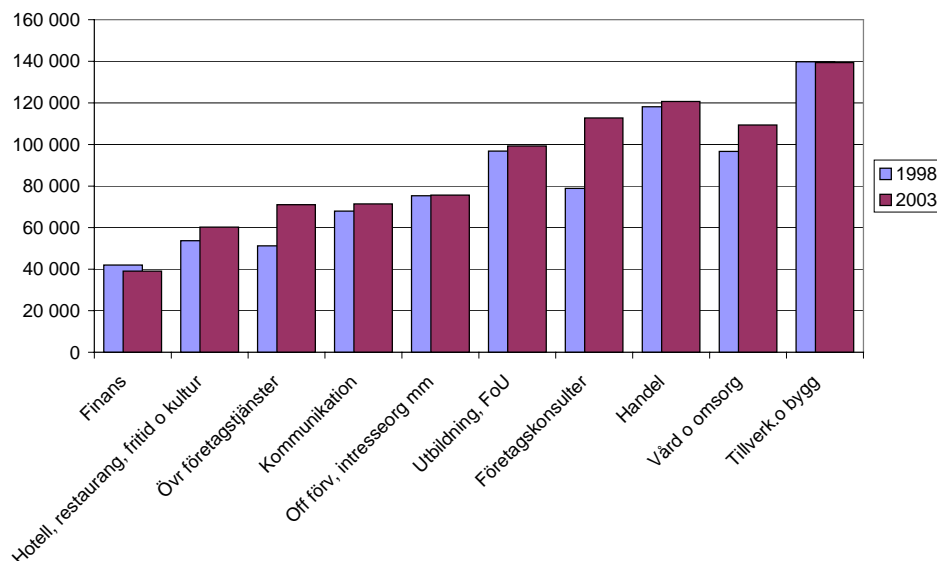
Andel företag efter storlek (antal anställda)

□ 0   ■ 1-9   ▨ 10-49   ■ 50-199   ■ 200-

I förhållande till riket har Stockholmsregionen en mer dominerande tjänstesektor. Det finns ett stort antal anställda inom exempelvis handel, hotell och restaurang samt vård och omsorg. Näringslivet i regionen utmärks också av att varu- och tjänstesektorn har ett högre kunskapsinnehåll än i resten av landet. Inom den kunskapsintensiva tjänsteproduktionen finns ett stort antal anställda inom exempelvis finans, företagskonsulter och forskning och utveckling. Den övervägande delen av varuproduktionen är också kunskapsintensiv och domineras av de stora företagen i läkemedels- och verkstadsindustrin.

Antal anställda i olika branscher i Stockholms län

Inom den kunskapsintensiva varu- och tjänsteproduktionen finns också de branscher, som är överrepresenterade i Stockholmsregionen. Regionen har stor koncentration av företag inom områdena informations- och kommunikationsteknologi, finansiell verksamhet, life science (läkemedel, medicinsk teknik, vård, hygien), miljöteknik och transport- och resetjänster. En annan stor näring är besöksnäringen, som omsatte 17 miljarder kronor och sysselsatte 16 500 personer i regionen 2002.

Stockholmsregionens näringsliv är i hög och växande grad internationaliserat. Antalet utlandsägda företag i regionen har mer än fördubblats under perioden 1995-2002 och uppgick till 5521 företag 2002. Samma tendens gäller för antalet anställda i utlandsägda företag, som uppgick till 156 000 personer i regionen 2002. Det motsvarar 24 procent av den totala sysselsättningen i det privata näringslivet i regionen. De utländska företagen i Stockholmsregionen kommer framför allt från USA, men också från de nordiska och EU-länderna samt Asien.

Stockholmsregionens internationaliserade näringsliv tar sig också uttryck i en omfattande export och import av varor. Nästan var tredje importföretag i Sverige finns i regionen.

Stockholmsregionen har ett omfattande nyföretagande. Efter en toppnotering 2000 har antalet nystartade företag i regionen återgått till ungefär samma nivå som under slutet av 1990-talet. Antalet nystartade företag var i genomsnitt 10 800 företag per år under perioden 2001- 2002, vilket innebär att mer än vart tredje nytt företag i Sverige startades i Stockholmsregionen. På motsvarande sätt har företagskonkurserna ökat i regionen från en låg nivå 1999. Under 2003 gick 3156 företag i konkurs i regionen, vilket motsvarar 37 procent av rikets samtliga konkurser.

4.3 Stockholms styrkor och svagheter

I förhållande till andra regioner i världen har Stockholmsregionen styrkor och svagheter som företagsplats. Stockholmsregionen placerar sig ofta högt på rankinglistor över regioner med hög kunskapsintensitet och innovations- och förnyelsekapacitet. I regionen finns välutbildad arbetskraft med goda språkkunskaper. Närmare 40 procent av befolkningen i regionen har eftergymnasial utbildning. Regionen utmärks också av hög kunskaps- och forskningsintensitet, satsningar på forskning och utveckling och av god förmåga att utveckla nya produkter och använda ny teknik. Stockholmsregionen anses också vara effektiv och välfungerade, vilket kommer till uttryck i välutvecklade telekommunikationer och god kommunal service.

Stockholmsregionen placerar sig också högt på rankinglistor över regioner som erbjuder god livskvalitet. Regionen är vacker, ren, välskött, säker och har god tillgång till natur- och rekreationsområden. Den är också ett centrum för kultur, sport, historia och underhållning.

Stockholmsregionens främsta svaghet är det geografiska läget. Närhet till kunder är en viktig produktionsförutsättning för företag och Stockholms stora avstånd till marknaderna i Europa och lilla hemmamarknad är därmed en svaghet. Det kan dock komma att förändras i framtiden. Många bedömare ser östersjöområdet som ett av världens främsta tillväxtområden. Det innebär att en ny och dynamisk östersjömarknad med cirka 80 miljoner invånare kan komma att utvecklas i Stockholmsregionens omedelbara närhet i framtiden. Det kommer att skapa goda förutsättningar för företagen i regionen att exportera till länderna på andra sidan Östersjön, men också göra regionen till en attraktiv lokaliseringsort för internationella företag som är intresserade av de nya marknaderna.

Ett välfungerande transportsystem kan delvis kompensera för ett perifert geografiskt läge. Stockholmsregionens flygförbindelser är dock en svaghet eftersom regionen har alltför få direktlinjer till utländska destinationer. Även regionens väg- och gatunät har brister. I ett internationellt perspektiv anses visserligen Stockholm ha ett relativt väl fungerande väg- och gatunät, men framkomligheten är på vissa vägar och gator dålig under rusningstrafik.

En annan svaghet för Stockholm är bristen på bostäder. Bostadsbristen medför att företagare och välutbildad arbetskraft får svårare att hitta passande bostäder. I ett internationellt perspektiv brukar också Sveriges skattenivåer framhållas som en svaghet i den internationella konkurrensen om företagsetableringar. Bolagsskatten är låg i Sverige, men skatterna på inkomst, fastigheter och förmögenheter är höga. Att Sveriges står utanför EMU kan också vara en svaghet för Stockholmsregionen i förhållande till andra storstadsregioner i Europa.

5. Stadens roll i näringspolitiken

För att kunna konkurrera med de främsta städerna i Europa om goda förutsättningar för att driva, lokalisera och starta företag måste Stockholm erbjuda ett internationellt konkurrenskraftigt företagsklimat. Ofta brukar infrastrukturens standard, skattesystemens och regelverkens utformning, arbetsmarknadens funktionssätt och tillgången på utbildning och forskning framhållas som viktiga faktorer för företag.

Dessa faktorer har staden inte ensam rådighet över, utan är beroende av statsmakternas agerande på ett antal områden. Det innebär inte att staden inte spelar en viktig roll i arbetet med att förbättra företagsklimatet. Det ställer snarare högre krav på stadens näringslivsarbete. Det innebär att staden måste i nära samarbete med övriga kommuner i regionen förbättra företagsklimatet på de områden som lokala och regionala aktörer kan påverka. Stockholm – Mälarenregionen utvecklas allt mer till en gemensam arbets- och bostadsmarknad och samarbete är därför en förutsättning för att staden ska kunna fullgöra sina åtaganden mot näringslivet.

Stadens näringspolitiska åtaganden är att:

- Tillhandahålla en serviceinriktad kommunal organisation
- Tillhandahålla en välfungerande infrastruktur
- Utveckla och förstärka nätverk
- Marknadsföra Stockholm

Det krävs också partnerskap med näringslivet för att gemensamt utveckla och manifestera Stockholmsregionen. Näringslivets investeringar och marknadsföringsinsatser spelar en avgörande roll i regionens utveckling och profilering. Staden ska därför ta initiativ till att tillsammans med näringslivet utarbeta en gemensam vision för Stockholm.

6. Stadens näringspolitiska åtaganden

6.1 Service

Bilden av Stockholm som företagsstad skapas i hög utsträckning av företagens erfarenheter av kontakter med staden. Dagligen söker sig företrädare för företag i Stockholm till stadens olika förvaltningar och bolag eller blir kontaktade av någon kommunal instans. De flesta av dessa kontakter fungerar utmärkt och företagen får den service de behöver. I vissa fall finns dock synpunkter på hur staden agerar på en rad för företagen viktiga områden.

Det är nödvändigt att staden kan garantera näringslivet en god grundläggande service i de dagliga kontakterna för att stadens övriga näringspolitiska strategier skall vara trovärdiga. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser har därför ett ansvar för att genom förbättrad service värna om näringslivet. Service är också ett näringspolitiskt verktyg som staden själv till stora delar förfogar över. Det är endast lagstiftningens formella krav som begränsar stadens handlingsfrihet.

Mål

Stockholm ska erbjuda företag Europas bästa näringslivsservice. Stadens service ska kännetecknas av rättsäker, snabb och enkel handläggning samt av god tillgänglighet och gott bemötande. Det ska vara enkelt att komma i kontakt med staden och med rätt instans inom staden. Stadens bemötande ska utmärkas av öppenhet, tillmötesgående och dialog.

Strategier

Inom ramen för ett integrerat systemet för ledning och uppföljning av stadens verksamheter bedriver staden ett omfattande kvalitetsarbete. Målet med arbetet är att samtliga verksamheter ska införa kvalitetsgarantier, som innebär att brukare av stadens service ges ett tydligt besked om stadens åtagande och om hur rättelse ska ske om åtagandet inte fullgörs. Staden ska göra en uppföljning och sammanställning av nämndernas och bolagens kvalitetsgarantier, som riktar sig till företagare. Det är viktigt att arbetet med att utveckla kvalitetsgarantier fortsätter och att företagsperspektivet beaktas.

Arbetet med att utforma åtaganden har också medfört att nämnder och bolagsstyrelser har sett över sina rutiner och arbetssätt. Det ständiga förbättringsarbetet ska fortsätta i syfte att förenkla och påskynda stadens handläggning av ärenden. Inom ramen för arbetet ska möjliga förenklingar av regelverket identifieras och genomföras. Effektivitetsvinster ska tas tillvara genom att öka samarbetet över förvaltnings- och bolagsgränserna.

Det finns ett behov av att förbättra stadens information till företag. Det är viktigt att staden informerar företagare om vilka regler som gäller, hur handlägningsprocessen ser ut, vilken tjänsteman som handlägger ärendet, hur lång tid handläggningen beräknas ta och därefter om beslutets innehåll. Staden måste också lotsa företagare rätt i den kommunala organisationen om personen av misstag vänt sig till fel instans. Staden ska göra en översyn av företagsinformationen och formerna för kommunikationen och tillvarata möjligheter till samordning mellan nämnder och bolagsstyrelser.

Det är också viktigt att öka förståelsen mellan staden och näringslivet. Staden ska ha kunskap och förståelse för de krav som företagen ställer på staden, men företagen måste också ha kunskap och förståelse om de villkor som staden arbetar under. En ökad samverkan och dialog kan bidra till att skapa en ökad förståelse mellan företagen och staden. Det är därför viktigt att kontaktytorna ökar och att nya forum för samverkan och dialog utvecklas.

Staden ska också medverka till att öka förståelsen genom att inför viktiga beslut göra analyser av beslutsförslags konsekvenser för näringslivet och redovisa resultatet i beslutsunderlaget. Det är dock viktigt att konsekvensanalyserna inte medför att handläggningstiderna förlängs.

Det finns också ett behov av att öka tillgängligheten i stadens organisation. Det ska vara enkelt för företagare att komma i kontakt med rätt instans och tjänsteman inom

staden. För företagare som är osäkra på vart de ska vända sig i olika frågor tillhandahåller staden genom Stockholms Näringslivskontor AB en lotsfunktion. Stadsdelsnämnderna ska också fungera som lotsar för de lokala företagen. Stockholms Näringslivskontor AB ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden vidareutveckla denna service till en ”webb-lots”.

Staden ger näringslivet service inom ett antal konkreta områden. Det handlar exempelvis om framtagande av detaljplaner, bygglov, markanvisningar, utskänkningstillstånd och upplåtelser, men också om förmedling av lokaler och stöd i miljöarbete. Stadens miljöcentrum hjälper företag att komma igång med ett systematiskt miljöarbete genom att införa ett miljöledningssystem. Arbetet belönas därefter med att företagen får motta stadens miljödiplom.

6.2 Infrastruktur

Infrastrukturen skapar en arena för medborgarnas dagliga liv, men är också en grundläggande förutsättning för näringslivets utveckling. Det måste finnas tillgång till en välfungerande infrastruktur såsom gator, vägar, vatten, avlopp, el, kollektivtrafik och telekommunikationer. Det måste också finnas god tillgång till bra bostäder, skolor, barn- och äldreomsorg och god livsmiljö. Huvuddelen av denna infrastruktur tillhandahålls av kommuner, landsting och stat.

En av den offentliga sektorns viktigaste uppgifter gentemot näringslivet är att tillhandahålla en välfungerande infrastruktur. Det handlar framför allt om att kunna erbjuda näringslivet tillgång till välfungerande transport- och utbildningssystem, välutvecklade telekommunikationer, bra bostäder och god livsmiljö. Huvuddelen av denna infrastruktur tillhandahålls av kommuner, landsting och stat. Det innebär att staden ur näringspolitiskt perspektiv måste prioritera insatser inom områdena:

- Transportsystem
- Informationsteknik
- Utbildning och forskning
- Bostäder och god livsmiljö

6.2.1 Transportsystem

Ett välfungerande transportsystem är en grundläggande förutsättning för att näringslivet ska kunna utvecklas i positiv riktning. Transportsystemet måste klara varu- och tjänstetransporter och arbetsresor såväl inom regionen som till och från regionen. Globaliseringen har ökat betydelsen av utvecklade flyg- och färjeförbindelser för att kompensera för att Stockholmsregionen är belägen i utkanten av de stora marknaderna i Europa.

Ansvar för Stockholmsregionens transportsystem är delat mellan flera huvudmän. Staden ansvarar framför allt för gatunätet och hamnarna, staten för vägnätet och flygplatserna och landstinget för kollektivtrafiksystemet.

Till följd av den snabba tillväxten i ekonomi och befolkning har resandet och transporterna ökat kraftigt i regionen under de senaste decennierna. Denna utveckling har dock inte möts av en motsvarande utbyggnad av regionens transportsystem. Det har medfört att kapacitetsbrister råder med omfattande trängsel i vägtrafik- och kollektivtrafiksystemet under allt längre tider. Det drabbar inte bara arbetsresande, utan också hantverkare, distributionstrafik och transporter till och från byggarbetsplatser.

Mål

Stockholms transportsystem ska kännetecknas av god framkomlighet, god internationell tillgänglighet och god åtkomlighet och arbetsmiljö för nyttotrafiken. Varor och tjänster ska kunna transporteras utan onödiga tidsförluster på gator och vägar. Det ska finnas goda möjligheter att lasta och lossa varor för distributörer och att parkera för kunder. Det ska vara enkelt att transportera personer och varor till och från regionen.

Strategier

Det finns en stark enighet i Stockholmsregionen om vilka behov som finns och vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra framkomligheten i transportsystemet. Den av regeringen tillsatta Stockholmsberedningen har identifierat ett stort antal infrastrukturåtgärder som behöver genomföras på kort och lång sikt för att lösa problemen och utveckla transportsystemet i Stockholmsregionen.

Den viktigaste järnvägsinvesteringen är utbyggnaden av Citybanan med följdinvesteringar. Andra viktiga järnvägsinvesteringar är förlängningen av tvärbanan från Alvik till Kista och Solna, från Hammarby Sjöstad till Slussen och förlängningen av tunnelbanan från Odenplan till Karolinska sjukhuset, från Hagsätra till Älvsjö och från Kungsträdgården till Nacka. Därutöver är en utbyggnad av en ny tvärbane förbindelse från Älvsjö via Kungens Kurva till Flemingsberg central. Bland angelägna väginvesteringar nämns utbyggnaden av Norra Länken och E18, och satsningen på en västlig, nord-sydlig vägförbindelse över Saltsjö - Mälarsnittet och en östlig länk för att sluta ringen runt Stockholms innerstad. Totalt bedöms 75 miljarder kronor behöva investeras i regionens transportsystem fram till 2015.

Det är dock ett stort avstånd mellan de identifierade behoven och de infrastrukturåtgärder som finns föreslagna i de nationella investeringsplanerna för perioden 2004-2015. I de föreslagna planerna saknas ett antal viktiga infrastrukturåtgärder, och ett antal angelägna projekt har senarelagts. Det är därför nödvändigt att staten reviderar och kompletterar de nationella investeringsplanerna i enlighet med Stockholmsberedningens förslag. Staden ska uppvakta regeringen i denna fråga och i sin egen infrastrukturplanering följa Stockholmsberedningens prioriteringsordning.

Stockholmsregionens komplexa förutsättningar ställer höga krav på samordning, planeringsformer, beslutsunderlag och beslutsprocesser i samband med infrastrukturinvesteringar. För att underlätta och påskynda planeringen av viktiga infrastrukturprojekt i Stockholmsregionen måste en översyn av plan- och bygglagen, miljöbalken och

lagen om byggande av järnväg göras. Staden ska ta fram förslag till möjliga förbättringar av aktuella lagstiftningar och överlämna till regeringen.

Det finns också behov av att skapa förutsättningar för att det befintliga transportsystemet ska kunna användas mer effektivt. En viktig förutsättning är att upprätthålla och öka andelen kollektivtrafikresande. Det är därför nödvändigt att öka kollektivtrafiksystemets attraktivitet genom upprustning, förnyelse och effektiviseringar för att öka tillförlitligheten, kapaciteten och bekvämligheten i det befintliga systemet.

Inom ramen för stadens arbete med att revidera trafik- och gatumiljöplanerna undersöks möjligheterna att öppna avstängda gator och enkelriktade gator för dubbelriktad trafik. I arbetet ingår också att tillskapa nya parkeringsanläggningar för att öka framkomligheten på stadens gator. Det är också viktigt för att öka åtkomligheten för nyttotrafiken. Staden ska värna om de zoner som finns för lastning och lossning av varor och öka de möjligheter som finns för besöks- och kundparkering.

Användningen av informationsteknik inom transportområdet (väginformatik) kan också bidra till att effektivisera utnyttjandet av vägkapaciteten. Ett exempel är samarbetet mellan Vägverket och staden om trafikledningscentralen, Trafik Stockholm, som leder trafikanterna på stadens gator och på det statliga vägnätet i länet. Trafikinformatiken kan utvecklas vidare och staden ska i samarbete med övriga intressenter driva på denna utveckling.

Den viktigaste åtgärden för att förbättra Stockholmregionens internationella tillgänglighet är att öka antalet flygförbindelser. Det finns ett stort behov av att öka antalet avgångar till befintliga destinationer och att inrätta direktlinjer till nya destinationer. Staden ska därför gentemot SAS och andra flygbolag verka för att turtätheten ökar och för att fler direktlinjer inrättas till viktiga näringslivsmetropoler i Europa och världen. Inom ramen för detta arbete samarbetar staden med Luftfartsverket.

Det finns också ett behov av att öka antalet färjeförbindelser till Stockholms hamnar. Det är särskilt viktigt att utveckla färjeförbindelser med Ryssland med tanke på den framtida marknadspotentialen. Staden ska därför gentemot rederierna verka för att en färjeförbindelse inrättas med Sankt Petersburg.

6.2.2 Informationsteknik

Företagens utvecklingsmöjligheter bestäms i allt högre utsträckning av informationsteknikens förutsättningar. En välutbyggd infrastruktur och ett utvecklat tjänsteutbud inom IT-området har därför blivit en allt viktigare produktionsförutsättning. Det innebär att företag i allt högre utsträckning väljer att etablera sig i regioner, där dessa förutsättningar finns tillgodosedda.

Stockholmregionen har en stark ställning på IT-området. Det finns en välutbyggd elektronisk infrastruktur, ett stort utbud av avancerade varor och tjänster inom IT-området, en hög penetration inom Internet och mobiltelefoni och en hög IT-mognad bland befolkningen. Den internationella konkurrensen på IT-området har under de senare åren ökat kraftigt. För att kunna behålla och stärka sin ställning som IT-region

måste Stockholm stärka infrastrukturen för bredband och trådlös kommunikation samt vidareutveckla användningen av IT-tjänster.

Mål

Stockholm ska vara världsledande på bredbandsuppkoppling och trådlös kommunikation och vara en intressant testmarknad för avancerad informationsteknik.

Strategier

Genom stadens utbyggnad av den elektroniska infrastrukturen finns i Stockholmsregionen en unik tillgång till fiberkapacitet. Det fiberoptiska nätet når 95 procent av flerbildsfastigheterna i Stockholms innerstad. Det är dock endast ett fåtal fastighetsägare som är uppkopplade och har byggt fastighetsnät. Det innebär att endast ett fåtal hushåll kan dra nytta av den elektroniska infrastrukturen fullt ut. Staden ska därför genom de kommunala bostadsbolagen driva på utvecklingen och koppla upp hyresgästerna i det kommunala bostadsbeståndet genom investeringar i fastighetsnät. Stadens bostadsbolag och AB Stokab ges i uppdrag att ta fram en handlingsplan för uppkopplingen av hyresgästerna i de kommunala bostadsbolagen.

Ambitionen är att bostadsbolagens initiativ ska driva på motsvarande utveckling bland de privata fastighetsägarna. Samverkan ska därför ske med fastighetsägarföreningen och hyresgästföreningen. Det är också viktigt att samverka med grannkommunerna och parterna på bostadsmarknaden i dessa kommuner för att sprida utbyggnaden till hela regionen av såväl ytterligare grundinfrastruktur som fastighetsnät.

Det finns också ett stort behov av att bygga ut infrastrukturen för trådlös kommunikation. Det finns endast på ett mindre antal platser i staden möjlighet att koppla upp trådlöst till Internet. Staden ska därför genom AB Stokab verka för en fortsatt och systematisk utbyggnad av infrastrukturen för trådlös kommunikation i Stockholm. Utbyggnaden bör ske i samverkan med stora aktörer inom telemarknaden och med andra intressenter som t ex Arlanda och SL. En annan viktig del i utvecklingen av den trådlösa kommunikationen är utbyggnaden av 3G. Målsättningen är att invånare, företag och besökare på sikt ska ha tillgång till Internet och IT-tjänster i hela Stockholm genom sk trådlös access.

En ökad tillgång till bredbandsuppkoppling och trådlös access kommer att göra Stockholmsregionen till en intressant marknad för tester, forskning och utveckling av avancerade IT-tjänster. Det skapar goda förutsättningar för att forsknings- och utvecklingsverksamhet ska lokaliseras till Stockholmsregionen. Det är dock viktigt att kompetensförsörjningen tryggas genom att bl a tillräckligt antal elever studerar IT, vilket är strategisk uppgift för regionens universitet och högskolor samt utbildningsnämnden i samarbete med IT-branschen.

Staden ska också ta tillvara sin ställning som betydande aktör på marknaden för att stimulera ökad konkurrens och tjänsteutveckling inom IT-området. I samarbete med andra offentliga aktörer och näringslivet ska staden medverka till att IT-tjänster ut-

vecklas som förbättrar och effektiviserar det kommunala service- och tjänsteutbudet och bidrar till en ökad användning av avancerad IT. Inom ramen för stadens kompetensfond pågår redan ett antal utvecklingsprojekt inom IT-området. Genom bl a IT-forum Stockholms län fördjupas samarbetet i tjänsteutvecklingen i regionen. Staden ska också verka för ökad säkerhet i Internet, eftersom detta är en viktig förutsättning för ökat användande av IT-tjänster.

Staden ska fortsätta samarbetet med näringslivet och IT-universitet för att stärka Kistas ställning som världsledande IT-kluster. Under de närmaste åren ska Kista satsa på att utveckla tre tillväxtområden – trådlösa system, bredbandssystem och användar-anpassade mobila tjänster. Staden ska medverka aktivt i utvecklingen av Kista Science City - en levande och växande vetenskapsstad med företag, universitet och högskolor på hög internationell nivå och ett attraktivt och brett utbud av bostäder, kultur, service och rekreation som attraherar kompetenta människor.

6.2.3 Utbildning och forskning

Förmåga att utveckla ny kunskap har blivit en förutsättning för näringslivet att klara en allt hårdare internationell konkurrens. Företagens kunskapsbehov kan tillgodoses genom kvalificerad arbetskraft och genom samverkan med universitet och högskolor. Samverkan mellan näringsliv och högskola kan också främja nyföretagande genom att forskare uppmuntras att föra ut forskningsresultat på marknaden.

Ansvar för regionens utbildningssystem är delat mellan flera huvudmän. Staden främsta verktyg är förskola, grundskola, gymnasium och vuxenutbildning, medan staten ansvarar för den högre utbildningen, med tyngdpunkt på högskolor och universitet samt kvalificerad yrkesutbildning.

Stockholm har en stark ställning som kunskaps- och vetenskapsregion. Det finns en välutbildad befolkning, framstående universitet och högskolor, världsledande forskning och utveckling och många kunskapsintensiva verksamheter. Det finns dock företag, som trots konjunkturläget, har svårt att rekrytera medarbetare med rätt kvalifikationer. Det finns också brister i samverkan mellan näringsliv, högskola och grund- och gymnasieskola.

Mål

Stockholmsregionen ska vara en av världens ledande kunskaps- och vetenskapsregioner. Regionen ska kunna tillgodose näringslivets behov av arbetskraft och tillhandahålla en attraktiv utbildnings- och forskningsmiljö, som attraherar spetskompetens och främjar innovationer och entreprenörskap samt förnyelse inom befintligt näringsliv.

Strategier

Tillgången på arbetskraft som motsvarar näringslivets behov i Stockholm måste förbättras.

Det är därför nödvändigt att öka utbildningskapaciteten i regionen och att utbildningarnas inriktning och nivå motsvarar näringslivets behov. Det är också viktigt att öka intresset för utbildningar som tillgodoser näringslivets efterfrågan på arbetskraft. Det livslånga lärandet ska vägleda arbetet.

Det finns ett stort behov av att öka tillgången på yrkesutbildad arbetskraft i regionen. I staden har därför utbildningsnämnden fått i uppdrag att göra en översyn av gymnasieskolans yrkesinriktade program och ta fram en strategi för hur programmen kan utvecklas. Utbildningsnämnden har också fått i uppdrag att utveckla och bredda utbudet av yrkesutbildningarna för vuxna.

Därutöver är lärlingsutbildningar och kvalificerade yrkesutbildningar viktiga verktyg för att öka tillgången på yrkesutbildad arbetskraft i regionen. Staden ska därför i samarbete med näringslivet bygga ut lärlingsutbildningarna och verka för att staten ökar regionens andel av utbildningsplatserna inom den kvalificerade yrkesutbildningen.

I arbetet är samverkan med näringslivet viktigt för att skapa förutsättningar för att utbildningarna ska möta de stora behov som finns av yrkesutbildad arbetskraft. Näringslivet måste bidra med kunskap om behoven och med att ta emot praktikanter, lärlingar och studiebesök. Näringslivet har också en viktig uppgift att tillsammans med staden höja yrkes- och hantverksyrkenas status för att göra utbildningarna mer attraktiva för studenter. Staden ska bidra till att utveckla formerna för samverkan med näringslivet i dessa frågor.

För att kunna tillgodose behovet av arbetskraft hos Stockholms kunskapsintensiva näringsliv måste tillgången till högre utbildning och forskning öka i regionen. Staden ska därför verka för att statsmakterna ökar antalet högskole- och forskarutbildningsplatser i Stockholmsregionen. Det är särskilt viktigt att förstärka utbildningen och forskningen inom de områden, där regionen har en stark internationell ställning, exempelvis inom biomedicin och informationsteknik. Det är också centralt att öka intresset för naturvetenskapliga och tekniska studier för att öka universitetets och högskolornas rekryteringsunderlag inom dessa områden.

För att förstärka Stockholm som kunskaps- och vetenskapsregion krävs också satsningar på infrastruktur. Den viktigaste åtgärden är att fortsätta utbyggnaden av student- och forskarbostäder i regionen. I samtliga utvecklingsområden prövas förutsättningarna för att bygga studentbostäder. Inom staden har Svenska Bostäder ett särskilt ansvar för produktion av studentbostäder. Därutöver är det viktigt att underlätta universitetets och högskolornas möjligheter att expandera genom att skapa förutsättningar för nya undervisnings- och forskningslokaler. Staden ska utveckla samarbetet med universitet, högskolor och studentorganisationer i regionen.

Förutom att bedriva utbildning och forskning har universitet och högskolor i uppgift att samverka med näringslivet och det omgivande samhället. Det är viktigt med samverkan mellan sektorerna för att främja innovationer, entreprenörskap och förnyelse i näringslivet. För att öka kommersialiseringen av forskningsresultat pågår utveckling av ett antal innovationsmiljöer i Stockholmsregionen - Kista Science City, Novum forskningspark och Stockholm Bioscience. Staden ska medverka till att dessa innova-

tionsmiljöer förstärks, men också till att utveckla nya miljöer och former för samverkan mellan högskola och näringsliv.

Därutöver är inriktning och utformning av utbildningen viktig för att främja innovationer och entreprenörskap. Det är viktigt att all utbildning uppmuntrar såväl elevernas nyfikenhet och vilja att lära som kreativitet och företagsamhet. Staden ska därför verka för att dessa inslag genomsyrar all utbildning – från grundskola till högskola. Det finns en stor potential att utveckla entreprenörskap, inte minst inom de konstnärliga utbildningarna i regionen.

Det är centralt att tillvarata kunskapen och kompetensen hos samtliga medborgare, inte minst hos den högutbildade arbetskraftsreserv som finns i invandrargrupperna. I dessa grupper finns högutbildad arbetskraft med goda språkkunskaper och unika nätverk, som måste utnyttjas till fullo. Staden ska därför verka för att undanröja institutionella hinder, effektivisera flyktingmottagandet, förbättra svenskundervisningen och att förändra attityderna till mångfald.

6.2.4 Bostäder och livsmiljö

Tillgången till kvalificerad arbetskraft har blivit en allt viktigare produktionsförutsättning för företag. Det är därför nödvändigt att kunna erbjuda bostäder och en god livsmiljö för att kunna attrahera såväl kvalificerad arbetskraft som kunskapsintensiva företag. En god livsmiljö skapar också förutsättningar för att locka besökare till regionen, vilket ökar efterfrågan på näringslivets varor och tjänster.

Till följd av den snabba befolkningstillväxten har efterfrågan på bostäder ökat kraftigt i regionen under det senaste decenniet. Denna utveckling har dock inte möts av en motsvarande ökning av bostadsbyggandet. Det har medfört att bostadsbrist råder i Stockholmsregionen och särskilt stor är bristen på hyresrätter till rimliga hyresnivåer.

Mål

Stockholmsregionen ska ha god tillgång på bostäder och erbjuda en god livsmiljö.

Strategi

Det finns en stark enighet i Stockholmsregionen om behovet av att öka bostadsbyggandet. I överenskommelser med landshövdingen har länets kommuner gjort åtaganden om att planera för ett bostadsbyggande om 56 000 nya bostäder under perioden 2003-2006, varav 14 000 ska upplåtas med hyresrätt. Staten har lovat bidra med medel för investeringsbidrag till hyreslägenheter och att prioritera investeringar i regionens transportsystem. Det är viktigt att åtagandena fullgörs och att kommunerna och staten tar ett gemensamt ansvar för bostadsförsörjningen i regionen.

I stadens budget för 2003 fastslås att 20 000 nya bostäder ska byggas i Stockholm under perioden 2003-2006. Av dessa bostäder ska de kommunala bostadsbolagen bygga minst 8000 lägenheter. De stora utbyggnadsområdena är Hammarby Sjöstad,

Nordvästra Kungsholmen, Årstadal - Liljeholmen, Kista, Beckomberga, Långbro, Farsta och Telefonplan. Staden har tillsatt en förvaltningsövergripande styrgrupp och projektledare, som har till uppgift att följa upp och bevaka genomförandet av bostadsplanerna i staden.

Det kan ibland vara svårt att förena bostadsbehoven med vissa delar av företagssamhetens behov av mark och lokaler. Det måste finnas tillräckligt med mark och lokaler och i övrigt goda möjligheter för utveckling av alla delar av näringslivet i regionen. Stadens planering som berör näringslivet bör därför utvecklas i dialog med motsvarande regionala planering. Staden ska ta initiativ till att i samarbete med övriga kommuner kartlägga etableringsförutsättningarna i regionen.

Staden vidtar också åtgärder för att minska boendekostnaderna i nyproducerade lägenheter. Det handlar om att tillämpa nya upphandlingsformer och produktionsmetoder, effektivisera planprocessen, öka exploateringsgraden och förbättra projektering. Staden har tillsatt en byggherregrupp, som bl a har till uppgift att driva på dessa frågor.

Det finns också ett antal åtgärder utanför stadens rådighet, som statsmakterna måste vidta för att underlätta bostadsbyggande. Det gäller framför allt förändringar i skatteutjämningsystemet, som skapar ekonomiska incitament för kommuner att växa befolkningsmässigt och att öka bostadsbyggandet. Det gäller också investeringar i transportsystemet för att kunna öka bostadsbyggandet. Det finns dessutom ett stort behov att förenkla plan- och bygglagen (PBL), miljöbalken och riktvärdena för buller för att påskynda och underlätta planeringen av nya bostäder. Staden ska uppvakta regeringen i dessa viktiga frågor.

På motsvarande sätt måste tillgången på hotellrum och konferensanläggningar för besökare förbättras i Stockholmsregionen. Till följd av stadens planering finns god beredskap för att möta behovet av nya hotellrum i Stockholm. Staden ska underlätta genomförande av de hotell- och konferensanläggningsprojekt som är under planering och identifiera nya lägen för ytterligare hotelletableringar.

Därutöver måste staden sköta, underhålla, förbättra och utveckla stadsmiljön i samarbete med de privata fastighetsägarna. Det handlar bl a om städning, upprustning av utemiljö, förbättrad belysning och tillgänglighet samt förbättrad beläggning av gator. Staden ska utarbeta ett långsiktigt investeringsprogram i samarbete med de privata fastighetsägarna för att skapa förutsättningar för en ökad trivsel och tryggare miljö i Stockholm. Målsättningen är att Stockholm ska vara Europas renaste stad.

För att medborgare och besökare ska lockas till Stockholm måste regionen kunna erbjuda ett stort utbud av varor och tjänster inom servicesektorn (hotell, restauranger, transporter, nöjen). Staden ska därför verka för att servicesektorn ges goda förutsättningar för hållbar tillväxt. Det är också viktigt att nya attraktioner och evenemang utvecklas för att hålla intresset för Stockholm vid liv. Staden ska stödja en utveckling i denna riktning inom ramen för den nya evenemangspolicy som utarbetas.

6.3 Nätverk

I dagens informationssamhälle blir tillgång till nätverk en allt viktigare produktionsförutsättning för företag. Tillgång till nätverk skapar förutsättningar för företag att utveckla sin konkurrenskraft och förnyelseförmåga genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte med andra aktörer. Det handlar om nätverk mellan företag, högskola och offentliga aktörer. Det är dessutom i regelbundna kontakter med företag som staden kan få information om vad som pågår och på ett tidigt stadium medverka till att problem löses.

I förhållande till andra svenska städer har Stockholm en nackdel genom sin storlek och komplexitet. Det är svårt att identifiera och samla aktörer inom olika branscher och sektorer i regionen. Det finns därför ett behov av att förstärka befintliga nätverk och utveckla nya nätverk för kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

Mål

Stockholm ska erbjuda välutvecklade nätverk för samarbete mellan näringsliv, högskola och stad.

Strategier

Det är viktigt att medverka till att skapa mötesplatser och arenor för att nätverk ska kunna bildas. Staden har därför varit drivande i arbetet med att etablera och utveckla en mötesplats för IT-branschen i Kista, att etablera en arena för aktörerna inom biomedicin och bioteknik och att bygga upp partnerskap och samverkan med aktörerna inom besöksnäringen.

Staden ska verka för att förstärka och utveckla dessa nätverk, men också för att bygga upp organiserade samarbeten med ytterligare branscher. Staden ska ta initiativ till att vidareutveckla samarbetet med IT-branschen i regionen, och till att etablera nya samarbeten med ett antal branscher: t ex bank och finans, miljöteknik, logistik och transporter samt upplevelseindustrin inklusive design.

Det är också viktigt med samverkan mellan näringsliv och högskola för att skapa förutsättningar för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Staden ska därför verka för att engagera berörda universitet och högskolor i branschsamarbetena, men också för att främja kontakter mellan näringsliv och högskola i allmänhet. Det är en viktig uppgift för Stockholms Näringslivskontor AB, men också för stadsdelsnämnderna i det lokala näringslivsarbetet.

Därutöver måste stadens allmänna kontakter med näringslivet utvecklas och förstärkas. Det finns två viktiga fora för dialog - företagsgrupperna i stadens företagsområden och småföretagsdelegationen. Det behöver dock utvecklas nya metoder och forum för samverkan med näringslivet. Det är särskilt viktigt att utveckla stadens kontakter med storföretagen och huvudkontoren i regionen.

Förutom att hjälpa företag som tar kontakt med staden, ska staden arbeta med uppsökande verksamhet hos företagen. Stockholms Näringslivskontor AB ska genomföra ett systematiskt besöksprogram bland företagen i stadens företagsområden. Staden ska också utveckla former för att följa upp nya företagsetableringar i Stockholm.

Därutöver är stadens samarbete med övriga kommuner i regionen centralt. Stockholm – Mälardalenregionen utvecklas allt mer till en gemensam arbets- och bostadsmarknad och kommunövergripande samarbete är därför en förutsättning för att kunna öka regionens internationella konkurrenskraft. Staden ska därför verka för att utveckla samarbetet med övriga kommuner i regionen.

6.4 Marknadsföring

Företags lokaliseringsbeslut bestäms i hög utsträckning av företagares uppfattningar om olika etableringsalternativs fördelar och nackdelar. Den internationella kännedomen om Stockholm är relativt dålig. Det händer också att regionen förknippas med en del uppfattningar och värderingar som inte överensstämmer med verkligheten.

För att klara konkurrensen med andra regioner i Europa måste Stockholms fördelar som etablerings- och besöksort göras kända. Det finns därför ett stort behov av att satsa på internationell marknadsföring. Stockholmsregionen har tidigare marknadsförts med en rad olika budskap av ett flertal olika aktörer med bristande samordning och samverkan inbördes. Trots starka företag, produkter och projekt har den splittrade marknadsföringen bidragit till att skapa en otydlig bild av Stockholm.

Mål

Stockholm ska vara internationellt känd som en attraktiv etableringsort för företag och besöksort för turister och affärs-, mäss- och kongressbesökare.

Strategier

En förutsättning för all långsiktig marknadsföring är att staden är trovärdig och kan leva upp till omvärldens förväntningar. Det är viktigt att fokusera marknadsföringsinsatserna och åtgärderna på ett antal områden, så att förväntningar och leverans överensstämmer.

Stockholm ska därför marknadsföras som den ekonomiskt viktigaste regionen i denna del av världen. Detta budskap understöds av att Stockholm är ett centrum för kunskap och vetenskap, IT-metropol, biomedicinskt centrum, finansplats, miljöhuvudstad och som en region som erbjuder god livskvalitet och kännetecknas av hög innovationstakt, mångfald och modernitet. Marknadsföringen bör också genomsyras av värden såsom effektivitet, öppenhet, säkerhet och trygghet.

Marknadsföringsinsatserna ska främst genomföras internationellt, med det är också viktigt med förstärkt kommunikation mot nationella och regionala målgrupper. Det är

centralt att nationellt lyfta fram Stockholmsregionens roll som huvudstad och tillväxtmotor för landet.

För att skapa förutsättningar för samordning och kraftsamling av stadens marknadsföring har en ny marknadsföringsorganisation skapats. Stockholms Näringslivskontor AB har bildats och övertagit stadens aktieinnehav i Business Arena Stockholm (BAS) och Stockholm Visitors Board AB (SVB). Det innebär att stadens engagemang inom näringslivs-, besöks- och marknadsföringsområdet har samlats i ett koncernförhållande. Stockholms Näringslivskontor AB har till uppgift att tillhandahålla arenan och verktygen för samordningen av stadens samlade marknadsföring. Målsättningen är att Stockholm på sikt ska vara en av de städer som marknadsför sig bäst i Europa.

Ett viktigt sätt att marknadsföra Stockholm internationellt är att delta i strategiska nätverk. Staden ska därför fortsätta att bevaka och medverka i europeiska och östersjörelaterade nätverk i anslutning till stadens prioriterade områden.

7. Stadens näringspolitiska organisation

Ansvar för att fullgöra stadens näringspolitiska åtaganden åligger en rad aktörer inom staden. Samtliga nämnder och bolag möter någon gång näringslivet antingen som servicegivare, avtalspart eller myndighetsutövare. Det innebär att samtliga nämnder och bolag har ett ansvar för att stadens näringspolitiska åtagande om god service fullgörs.

Ansvar för att tillhandahålla olika infrastrukturslag är delat mellan flera olika nämnder och bolag. Gatu- och fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden är viktiga aktörer för att förbättra Stockholms transportsystem, men också för att förbättra tillgången på bostäder, arbetsplatser och hotell. Andra betydelsefulla aktörer på transportområdet är bl a Stockholms Stads Parkering AB och Stockholm Hamn AB. Gatu- och fastighetsnämnden spelar också en viktig roll i arbetet med att utveckla befintliga områden för bostäder, arbetsplatser, service och grönområden. I detta arbete är även stadsdelsnämnderna centrala aktörer.

Ett stort antal nämnder och bolagsstyrelser är engagerade i utvecklingen av Stockholm som IT-metropol. AB Stokab, Stockholm Näringslivskontor AB och kommunstyrelsen är centrala aktörer i arbetet, men även andra nämnder och bolag är engagerade i utvecklingen. På utbildningsområdet är bl a utbildningsnämndens och Stockholms Näringslivskontor ABs arbete betydelsefullt ur näringspolitisk synvinkel.

Marknadsföringen av Stockholm engagerar också en rad olika aktörer inom staden. Stockholms Näringslivskontor AB ansvarar för marknadsföringen av Stockholm som etableringsort för företag och Stockholm Visitors Board AB för marknadsföringen av Stockholm som besöksort. Marknadsföringsarbete pågår också inom exempelvis Business Arena Stockholm AB, AB Stockholm Globe Arena och Stockholmsmässan AB.

Detta innebär att näringspolitik inte endast är en fråga för Stockholms Näringslivskontor AB utan att näringslivsperspektivet måste genomsyra all stadens verksamhet. Samtliga nämnder och bolag ingår i stadens näringspolitiska organisation och har ett ansvar för att stadens näringspolitiska åtaganden utförs framgångsrikt. En viktig upp-

gift för Stockholms Näringslivskontor AB är att stödja och följa upp stadens övriga nämnders och bolags arbete i denna riktning.